

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/21-12/14
URBROJ: 50301-21/06-21-25

Zagreb, 6. svibnja 2021.

Hs**NP*021-12/21-09/09*50-21-04**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	07-05-2021		
Klasifikacijska oznaka:	021-12/21-09/09		Op. jed.
Urudžbeni broji:	50-21-04	Pril.	Vrij.
		—	—

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće pučke pravobraniteljice za 2020. godinu - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-12/21-09/09, URBROJ: 65-21-03, od 1. ožujka 2021.

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 123/20), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću pučke pravobraniteljice za 2020. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvješće pučke pravobraniteljice za 2020. godinu (u daljnjem tekstu: Izvješće) koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pučka pravobraniteljica, aktom od 25. veljače 2021., ukazuje na sljedeće:

2. PODATCI O POSTUPANJU ZA 2020.

U pogledu prve tri preporuke navedene u poglavlju 2.1.3. Nedostatno prijavljivanje diskriminacije i preventivno djelovanje, Vlada Republike Hrvatske ističe da su izrađeni prijedlozi Nacionalnog plana zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje od 2021. do 2027. i Akcijskog plana zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje od 2021. do 2023., dok je u izradi i drugi provedbeni dokument – Akcijski plan suzbijanja diskriminacije za razdoblje od 2021. do 2023., te se očekuje njihovo usvajanje.

Sukladno Programu Vlade Republike Hrvatske za mandat 2020.-2024., Vlada Republike Hrvatske će i nadalje posvećivati posebnu pozornost daljnjem izgradnji društva koje poštuje ljudska prava i prava nacionalnih manjina te nastaviti promovirati kulturu tolerancije i uključivog društva, dosljedno štiti i unaprjeđivati ljudska i manjinska prava zajamčena Ustavom, Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i zakonima, kao i međunarodnim i međudržavnim ugovorima, sporazumima i konvencijama te Ugovorom o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Vlada Republike Hrvatske je 30. prosinca 2020. donijela Operativne programe nacionalnih manjina za razdoblje 2021.-2024. kojima se dalje utvrđuju i potiču aktivnosti usmjerene poboljšanju položaja pripadnika nacionalnih manjina, zaštiti njihovih prava i uspješnijoj integraciji u hrvatsko društvo. Pritom se redovito provode i druge aktivnosti, kao što je održavanje seminara pod nazivom „Mediji i nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj – Zaštita manjina i uloga medija u demokratizaciji hrvatskog društva“ u organizaciji Savjeta za nacionalne manjine i Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

3. POJEDINA PODRUČJA ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA I SUZBIJANJA DISKRIMINACIJE

3.1 EPIDEMIJA BOLESTI COVID 19: NORMATIVNI OKVIR I OGRANIČENJA LJUDSKIH PRAVA

Vežano uz preporuku 4. ,Vlada Republike Hrvatske ističe da se epidemiološke mjere kontinuirano određuju bez diskriminacije i usklađuju prema stručnim preporukama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo te se o istima kontinuirano izvješćuje javnost. Sve preporuke i mjere mogu se naći na mrežnim stranicama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, kao i na mrežnim stranicama Ministarstva zdravstva.

3.3 ZDRAVLJE

U vezi uz preporuku 13., Vlada Republike Hrvatske navodi da je Nacrt Strateškog okvira razvoja mentalnog zdravlja 2021.- 2030. u izradi te se očekuje njegovo donošenje.

3.4 DISKRIMINACIJA U PODRUČJU ZDRAVLJA

Na stranici 39. Izvješća navodi se kako je Ministarstvo znanosti i obrazovanja u skladu sa svojim ovlastima akreditiralo nove zdravstvene diplomatske studije kojima se stječu kvalifikacije koje nisu prepoznate Zakonom o djelatnostima u zdravstvu te se preporukom broj 19. na stranici 40. Izvješća preporuča Ministarstvu znanosti i obrazovanja da osigura mogućnost zapošljavanja osobama koje su završile spomenute studije, usklađivanjem propisa iz područja obrazovanja i zdravstva s Ministarstvom zdravstva.

Vlada Republike Hrvatske se ne slaže s danom preporukom. Naime, radi se o sveučilišnim diplomskim studijima javnih sveučilišta koji se u skladu s člankom 20. stavkom 10. Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, broj 45/90.) osnivaju i izvode odlukom senata sveučilišta na temelju prethodne procjene jedinice za unutarnji sustav osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete, dok je Ministarstvo znanosti i obrazovanja sukladno članku 12. Pravilnika o sadržaju dopusnice te uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, izvođenje studijskog programa i reakreditacije visokih učilišta („Narodne novine“, broj 24/10.) nadležno za upis programa u Upisnik studijskih programa, nakon čega je moguće početi s njegovim izvođenjem.

Stoga je Vlada Republike Hrvatske mišljenja kako nije u potpunosti točno navesti da je Ministarstvo znanosti i obrazovanja nadležno za akreditaciju studijskih programa javnih sveučilišta. Vlada Republike Hrvatske smatra da bi izmjena propisa o reguliranim profesijama slijedom uvođenja novih studijskih programa predstavljala lošu praksu, te je

umjesto toga potrebno sugerirati javnim sveučilištima da ne pokreću nove studijske programe u reguliranim profesijama, bez da su osigurani zakonski uvjeti za zapošljavanje osoba koje ih završe. Vlada Republike Hrvatske podsjeća kako je Zakonom o izmjenama i dopuni Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru („Narodne novine“, broj 20/21.) izmijenjen članak 14., čime je upravo na takav način regulirana izmjena standarda profesionalnih kvalifikacija i programa koji se na njima temelje.

U pogledu preporuke 20. upućene Ministarstvu zdravstva da osigura redovito zapošljavanje zdravstvenih radnika u zdravstvenim ustanovama do popunjavanja sistematiziranih radnih mjesta, Vlada Republike Hrvatske navodi da je sukladno Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2020. godinu zabranjeno novo zapošljavanje, a izuzetak su samo zapošljavanja kod kojih postoji opravdani i obrazloženi razlog, koja zapošljavanja se provode.

3.5 RADNI I SLUŽBENIČKI ODNOSI

Vežano uz preporuku 22., Vlada Republike Hrvatske ističe da Zakon o radu („Narodne novine“, br. 93/14., 127/17. i 98/19.) odredbom članka 17. već uređuje mogućnost rada od kuće. Neovisno o tome, ministarstvo nadležno za rad već je započelo konzultacije sa socijalnim partnerima o potrebi redefiniranja Zakona o radu, u okviru kojih je upravo tema rada na izdvojenom mjestu rada jedan od glavnih prijedloga za preciznije reguliranje. No, konačni ishod suradnje socijalnih partnera bit će poznat tek po usvajanju novih zakonskih odredbi.

Također, u odnosu na preporuke 22. i 29., da se za zaposlene i u realnom i u javnom sektoru, u suradnji s udrugama poslodavaca i reprezentativnim sindikatima, predloži odgovarajuća zakonska rješenja za rad od kuće, uključujući i za naknadu troškova koji proizlaze iz specifičnosti takvog rada, i da se s obzirom na zdravstveno i imovno stanje zaposlenika u državnom i javnom sektoru, rad od kuće tijekom epidemije uredi na nediskriminatoran način, a u dijelu koji se odnosi na državnu službu, Vlada Republike Hrvatske navodi kako je predmetno područje koje je sadržano u preporukama regulirano Uredbom o mogućnosti rada državnog službenika na izdvojenom mjestu i rada s nepunim radnim vremenom („Narodne novine“, broj 33/06.).

Za vrijeme nastanka privremenog stanja uzrokovanog epidemijom COVID-19, unatoč činjenici što se radilo o ad hoc situaciji koja se nije mogla predvidjeti, uvažavajući preporuke Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske prema kojima je poslodavcima bilo preporučeno osigurati rad od kuće gdje god je to moguće, ministar pravosuđa i uprave donio je, sukladno Odluci o poduzimanju mjera u tijelima državne uprave za sprječavanje širenja epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 i osiguranje uvjeta za redovito obavljanje poslova u tijelima državne uprave („Narodne novine“, broj 116/20.), Uputu o mjerama za sprječavanje širenja epidemije bolesti COVID-19 i osiguranju uvjeta za redovito obavljanje poslova u tijelima državne uprave te uredima i drugim stručnim službama Vlade Republike Hrvatske. Uputa je nekoliko puta mijenjana, ovisno o epidemiološkoj situaciji. Posljednjom Uputom, koja je na snazi od 27. studenoga 2020. osigurava se mogućnost da čelnici u tijelima državne uprave uredi rad od kuće pod uvjetom da se na taj način može osigurati uredno izvršavanje poslova, u točno propisanim slučajevima.

Davanje ovlasti čelniku svakog pojedinog tijela da organizira rad tijela državne uprave Vlada Republike Hrvatske smatra opravdanim budući da upravo čelnik tijela najbolje poznaje potrebe i narav poslova u tijelu te može utvrditi koji je najprimjereniji način organiziranja rada u tijelu.

Uputu je, u slučajevima rada od kuće, pratila i odgovarajuća dodjela resursa za rad za vrijeme trajanja epidemije koja je ovisila o ograničenim sredstvima u državnom proračunu, pri čemu su se, gdje god je to bilo moguće, službenicima ustupala sredstva za rad. U tom smislu moguće je da se u nekim slučajevima radilo o nedostatku sredstava za sve zaposlene.

U odnosu na preporuku 25., da se u suradnji s reprezentativnim sindikatima državnih službi preispita Uredbu o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi („Narodne novine“ br. 37/01., 38/01., 71/01., 89/01., 112/01., 7/02., 17/03., 197/03., 21/04., 25/04., 66/05., 131/05., 11/07., 47/07., 109/07., 58/08., 32/09., 140/09., 21/10., 38/10., 77/10., 113/10., 22/11., 142/11., 31/12., 49/12., 60/12., 78/12., 82/12., 100/12., 124/12., 140/12., 16/13., 25/13., 52/13., 96/13., 126/13., 2/14., 94/14., 140/14., 151/14., 76/15., 100/15., 71/18. i 73/19.), osobito u pogledu službenika i namještenika u pravosuđu, Vlada Republike Hrvatske navodi da je Ministarstvo pravosuđa i uprave već nekoliko puta razgovaralo s reprezentativnim sindikatima državnih službi na temu povećanja od 9 % koeficijenta složenosti poslova koje traže službenici i namještenici u pravosuđu, a koje se odnosi na službenike i namještenike zaposlene na poslovima koji su razvrstani u jedinstvene nazive radnih mjesta iz Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi kao što su računovodstveni referent, financijski knjigovođa, informatički referent, savjetnik, itd. Povećanje od 9 % koje su dobili drugi službenici zaposleni u pravosuđu 2019., a koje predstavlja povod za traženje ujednačavanja, odnosilo se na tzv. „radna mjesta specifična samo za djelokrug pravosuđa“ navedena u članku 9. iste Uredbe u dijelu posebnih naziva radnih mjesta u pravosuđu. Iz naprijed navedenog proizlazi da bi prijedlog Ministarstva pravosuđa i uprave za izmjenom Uredbe u dijelu jedinstvenih naziva radnih mjesta (računovodstvenog referenta, informatičkog referenta, financijskog knjigovođe, savjetnika i drugih) imalo za posljedicu 9 % povećanje za sve državne službenike u državnoj službi, tj. za sve jedinstvene nazive radnih mjesta, na kojima se obavlja identičan rad, neovisno da li se isti obavlja na sudu ili u tijelu državne uprave, a za što financijska sredstva u državnom proračunu ni u 2021., niti u projekcijama za 2022. i 2023. godinu nisu osigurana.

3.6 DISKRIMINACIJA U PODRUČJU RADA I ZAPOŠLJAVANJA

U pogledu preporuke 28. Vlada Republike Hrvatske ističe da su izmjene odredbi o ugovorima o radu na određeno vrijeme također, u okviru najavljenih zakonskih izmjena, predložene od strane resornog ministarstva. Iako predmetna preporuka ne bi u bitnom utjecala na promjenu pravnog položaja radnika jer su odredbe Zakona o radu jasno vremenski ograničile mogućnost ugovaranja rada na određeno vrijeme, a postupci ostvarivanja prava radnika, neovisno da li je pravo propisano zakonom ili uređeno kolektivnim ugovorom ili pravilnikom, se vode pred nadležnim sudovima, u okviru započetog procesa razmotrit će se i ova dopuna.

3.7 UMIROVLJENICI I STARIJE OSOBE

U odnosu na preporuku 34. da se dopuni Pravilnik o načinu prikupljanja, obrade i dostave statističkih podataka i izvješća iz područja primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, posebno o počiniteljima, vrstama nasilja nad starijima i o poduzetim mjerama te da se navedeni podaci objavljuju svakih šest mjeseci, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Pravilnikom o načinu prikupljanja, obrade i dostave statističkih podataka i izvješća iz područja primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, broj 31/18.; u daljnjem tekstu: Pravilnik) propisan način prikupljanja, obrade i dostave statističkih podataka i izvješća iz područja primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, br. 70/17. i 126/19.; u daljnjem tekstu: ZZNO), na način da su policija, državno odvjetništvo, sud, centri za socijalnu skrb, zdravstvene ustanove i odgojno-obrazovne ustanove kao tijela ovlaštena za postupanje prema ZZNO-u, dužna voditi evidenciju o poduzetim radnjama, koja treba sadržavati podatke o spolu i dobi počinitelja, žrtve, rodbinskom ili drugom odnosu žrtve i počinitelja, djeci, osobama s invaliditetom i osobama starije životne dobi. Navedena tijela su nadalje dužna, putem nadležnih tijela, dostavljati ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa objedinjena godišnja izvješća o broju pokrenutih, okončanih postupaka ili drugih mjera poduzetih prema ZZNO-u.

Nadalje, navedena su tijela dužna Povjerenstvu za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) do kraja ožujka tekuće godine za prethodnu godinu, u pisanom i elektroničkom obliku, dostaviti objedinjena godišnja izvješća iz svoga djelokruga, putem obrazaca koji su sastavni dio Pravilnika.

Na temelju članka 21. stavka 4. ZZNO-a Povjerenstvo podnosi godišnje izvješće ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa koje se potom objavljuje na mrežnim stranicama istog ministarstva do kraja lipnja tekuće godine za prethodnu godinu, a Povjerenstvo na navedeno obvezuje i Poslovnik o radu Povjerenstva za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji („Narodne novine“, broj 37/18.).

U vezi s preporukom broj 35., da se uvede registar ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju, Vlada Republike Hrvatske ističe da su razlozi, zbog kojih Ministarstvo pravosuđa i uprave smatra da ustrojavanje i vođenje registra ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju nije svrhovito i potrebno, navedeni u očitovanjima na izvješća pučke pravobraniteljice za prethodne godine (npr. za 2019., 2018. i 2015. godinu).

U odnosu na navod da bi registar omogućio provjeru sklapaju li ugovore o dosmrtnom odnosno doživotnom uzdržavanju osobe kojima je to zabranjeno Zakonom o socijalnoj skrbi te da za zabranu iz navedenog Zakona ne znaju niti sudovi niti javni bilježnici, pred kojima se sklapaju ovi ugovori, radi čega ne provjeravaju sklapanje li se ugovor protivno odredbama Zakona o socijalnoj skrbi, Vlada Republike Hrvatske ističe da je upitne utemeljenosti. Naime, kao od notorne činjenice polazi se od pretpostavke da suci i javni bilježnici, uz čije se sudjelovanje sklapaju ugovori o dosmrtnom uzdržavanju odnosno ugovori o doživotnom uzdržavanju, ne poznaju pravo Republike Hrvatske te stoga postupaju protivno propisima Republike Hrvatske, što doprinosi nepovjerenju u pravosudni sustav.

U odnosu na navod da bez postojanja registra ovih ugovora nije moguće provjeriti ispunjava li starija osoba uvjete za primanje nacionalne naknade za starije osobe, Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da on nije utemeljen, te ističe, da je, primjerice, već niz godina Zakonom o socijalnoj skrbi kao uvjet za ostvarivanje različitih prava iz sustava socijalne skrbi propisano da korisnik određenog prava ne smije imati sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju u svojstvu primatelja uzdržavanja, a da unatoč nepostojanju registra nadležna tijela odlučuju o propisanim pravima te da je činjenicu je li korisnik sklopio jedan od ovih ugovora u svojstvu primatelja uzdržavanja moguće utvrditi putem izjave korisnika.

3.7.2 MIROVINSKO OSIGURANJE

U preporuci 36. preporučuje se Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod), da „inozemnim nositeljima osiguranja izvan EU češće upućuje požurnice te uloži napore radi uspostave elektroničke razmjene podataka“. Vlada Republike Hrvatske ističe kako su međunarodne aktivnosti Zavoda u 2020. bile vrlo intenzivne, što je svakako pridonijelo učinkovitosti u rješavanju i u uvjetima izvanrednih okolnosti i otežanih uvjeta rada (pandemija, potres).

Također, radi sprječavanja neprikladnih isplata, Zavod je uspostavio redovitu elektroničku razmjenu podataka o činjenici smrti sa svim nositeljima osiguranja s područja bivše SFRJ države (Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom, Republikom Sjevernom Makedonijom, Republikom Slovenijom i Republikom Srbijom), kao i sa Saveznom Republikom Njemačkom, Republikom Poljskom, Australijom te od 2020. i s Republikom Austrijom. Vlada Republike Hrvatske ističe kako Zavod prihvaća preporuku pučke pravobraniteljice i nastaviti će ulagati dodatne napore kako bi trajanje postupaka primjenom međunarodnih ugovora, kao i uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, bilo što kraće.

Vežano uz preporuku 37., Vlada Republike Hrvatske navodi da je najniža mirovina uvedena u mirovinski sustav generacijske solidarnosti 1. siječnja 1999., kako bi se osiguranicima na temelju načela solidarnosti osigurala donja razina prava iz mirovinskog osiguranja. S obzirom da ostvarivanje prava na najnižu mirovinu nije uvjetovano cenzusom, kao i na samu svrhu tog instituta solidarnosti u I. mirovinskom stupu, isplata najniže mirovine ne pripada korisnicima za razdoblja u kojem su zaposleni, odnosno u kojem obavljaju djelatnost temeljem koje postoji obveza osiguranja.

Naime, u razdobljima zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti temeljem koje postoji obveza osiguranja, korisnici mirovine koji mogu raditi uz istovremenu isplatu mirovine, osim mirovine ostvaruju i drugi prihod kojim se osigurava odgovarajuća razina primanja te im se u tom slučaju isplaćuje mirovina određena na temelju navršenog mirovinskog staža i ostvarenih plaća.

Vlada Republike Hrvatske ističe da se radi o zaštitnom instrumentu unutar generacijske solidarnosti, kojim se kroz načelo solidarnosti provodi i redistribucija sredstava korisnika s višim primanjima na korisnike s nižim primanjima te se time u slučaju zaposlenja, odnosno ostvarivanja dodatnog prihoda uz mirovinu, dodatno otvara pitanje opravdanosti spomenute redistribucije pa je stoga i izrijekom u članku 90. stavku 7. Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 157/13., 33/15., 120/16., 18/18. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 62/18., 115/18. i 102/19.) propisana nemogućnost isplate najniže mirovine

u razdobljima zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti temeljem koje postoji obveza osiguranja.

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike kontinuirano prati stanje u mirovinskom sustavu i pravovremeno intervenira u cilju osiguranja održivosti sustava i postizanja primjerenosti mirovina, pritom posebno vodeći računa o najosjetljivijim kategorijama korisnika mirovine.

3.8 DISKRIMINACIJA TEMELJEM DOBI

Temeljem preporuke 39. Središnjem državnom uredu za demografiju i mlade da poduzme radnje u cilju donošenja i provedbe nove nacionalne politike za mlade, Vlada Republike Hrvatske navodi da je Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, kao prednik Središnjeg državnog ureda, u dijelu poslova koji se odnose na demografiju i mlade, izradilo Nacrt nacionalnog programa za mlade za razdoblje od 2020.-2024.

Međutim, kako je u međuvremenu došlo do promjene pravne regulative koja propisuje donošenje akata strateškog planiranja, a pojavila se i epidemija bolesti COVID-19, koja je znatno utjecala na dinamiku rada i aktualizirala probleme mladih na koje je bilo potrebno odgovoriti kreiranjem novih mjera, kao i činjenica da je došlo do preustroja tijela državne uprave u srpnju 2020., Središnji državni ured pristupio je izradi novog Nacrta nacionalnog programa za mlade, prilagođenog novim okolnostima i potrebama mladih, koji će obuhvatiti sva značajnija prioritetna područja i mjere javnih politika za mlade usmjerene na poboljšanje uvjeta i kvalitete života mladih ljudi.

Vlada Republike Hrvatske također navodi da su tijekom 2020. provedene brojne aktivnosti iz područja aktivne participacije mladih.

Uočivši problem s kojim se susreću mladi u ruralnim područjima, Vlada Republike Hrvatske je upravo mlade u ruralnim i udaljenim područjima prepoznala kao prioritet hrvatskoga predsjedanja Vijećem Europske unije zbog sve izraženije nejednakosti među mladima koji žive na selu i onih koji žive u gradovima. Tijekom predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije pripremljeni su i usvojeni Zaključci Vijeća o pružanju mogućnosti za mlade u ruralnim i udaljenim područjima te je pripremljena i usvojena Rezolucija o ishodima 7. ciklusa EU dijaloga s mladima. U okviru predsjedanja organizirana je EU konferencija za mlade: „Mogućnosti za mlade u ruralnim područjima - Kako osigurati održivost ruralnih zajednica u EU?“ koja se održala u Zagrebu od 9. do 11. ožujka 2020. te se bavila aktualnim izazovima u području mladih u ruralnim i udaljenim područjima i osiguravanju jednakih uvjeta za kvalitetan život, a okupila je predstavnike mladih iz država članica Europske unije, domaće i međunarodne organizacije mladih i za mlade, istraživače i donositelje odluka u području mladih.

Također, Vlada Republike Hrvatske ističe da se provodi kontinuiran dijalog s mladima te da je Središnji državni ured od svoga osnutka posvećen upravo dijalogu s mladima o njima bliskim i važnim temama, od obrazovanja, zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja pa sve do pitanja mobilnosti mladih i suočavanja s epidemijom bolesti COVID-19. Na njihov međunarodni dan, mladi su pozvani da odgovornim ponašanjem budu primjer i nositelji globalne inicijative podizanja svijesti o "novom normalnom" i jačanja međugeneracijske solidarnosti i dijaloga.

Globalna kriza uzrokovana epidemijom bolesti COVID-19 utjecala je na sve, a negativne posljedice osjećaju se u svim aspektima života. Sektor mladih posebno je pogođen. Mjere samoizolacije, socijalne distance, ograničenja kretanja, škola kod kuće, rad od kuće i gubitak radnog mjesta samo su neke promjene u životnoj rutini mladih koje zahtijevaju njihovu prilagodbu, ali predstavljaju i rizik za njihovo mentalno zdravlje.

Svoju otvorenost prema mladima, koji svojim znanjem, iskustvom i inicijativama žele sudjelovati u stvaranju naše svakodnevnice i doprinijeti podizanju kvalitete života u Hrvatskoj, Središnji državni ured nastavio je iskazivati nizom sastanaka održanih s mladima upravo na temu borbe protiv koronavirusa. Središnji državni ured je mladima omogućio i komunikaciju s Nacionalnim stožerom civilne zaštite, a kao rezultat nastao je video namijenjen mladima pod nazivom „Uživaj u životu, budi odgovoran“ o važnosti nošenja maski za lice i odgovornom ponašanju. Inicijativa mladih koja poziva na brigu i nošenje maski za lice kako bi zaštitili sebe i druge primjer je dobre prakse i suradnje mladih i Središnjeg državnog ureda te Ministarstva unutarnjih poslova.

S ciljem jačanja suradnje s mladima, održana je online tribina „Zajedno prema istom cilju – ostanimo odgovorni“ na kojoj su, između ostalih, sudjelovali i predstavnici Nacionalnog stožera civilne zaštite. Mladima je na online tribini dana preporuka da se uključe u rad lokalnih stožera civilne zaštite i time daju svoj izravni doprinos u kreiranju i provođenju mjera za suzbijanje širenja epidemije bolesti COVID-19.

Mladi su istom prilikom istaknuli važnost zaštite mentalnog zdravlja mladih u vrijeme epidemije bolesti COVID-19, a potom su organizirali i održali, 14. i 22. rujna 2020., dvije online konferencije na temu „Mentalno zdravlje za vrijeme pandemije“ i „A kako je tebi? - Mentalno zdravlje mladih za vrijeme pandemije COVID-19“. Konferencije su suorganizirali Udruga za promicanje pozitivne afirmacije mladih u društvu „Impress“ i Međunarodna udruga studenata medicine CroMSIC te udruga Mreža mladih Hrvatske, uz podršku Središnjeg državnog ureda.

Središnji državni ured i Hrvatska psihološka komora pokrenuli su telefonske linije za psihološko savjetovanje mladih i podršku u uvjetima epidemije bolesti COVID-19. Telefonske linije pokrenute su u svih dvadeset županija i u Gradu Zagrebu u sklopu projekta „Brini o sebi - budi dobro - proživi Covid“. Brojevi telefonskih linija dostupni su na internetskim stranicama Središnjeg državnog ureda, a mladi se za savjet i podršku mogu obratiti telefonskim pozivom, ali i SMS porukom te porukama preko mobilnih aplikacija.

Vlada Republike Hrvatske smatra da su preporuke 40. i 107. u suštini identične, jer se odnose na istu kategoriju osoba i na djelatnosti reguliranih profesija iz sektora obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi. Navedeno se može zaključiti i iz obrazloženja konkretnih područja u kojima se daju predmetne preporuke.

U tom smislu, Vlada Republike Hrvatske napominje da su Potpore za zapošljavanje za stjecanje prvog radnog iskustva/pripravništvo dio mjera aktivne politike zapošljavanja koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje. Navedena Potpora se može dodijeliti poslodavcima kao državna potpora za zapošljavanje ukoliko obavljaju gospodarsku djelatnost (realni sektor) ili javnim službama u obliku poticaja koji nema obilježja državne potpore za zapošljavanje. Samo zapošljavanje u djelokrugu je poslodavca koji treba predvidjeti potrebu za zapošljavanjem u okviru svojeg unutarnjeg ustrojstva i sistematizacije.

Dodjeljivanje ove Potpore realnom sektoru obavlja se u skladu sa Zakonom o državnim potporama („Narodne novine“, br. 47/14. i 69/17.) i Uredbom Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora, koja je izmijenjena Uredbom Komisije (EU) br. 2017/1084. i Uredbom Komisije (EU) br. 2020/972.

Navedenom Uredbom definirane su ciljane skupine koje mogu koristiti Potporu, i to:

- nezaposlene osobe bez staža osiguranja prijavljene u evidenciju nezaposlenih te
- nezaposlene osobe sa stažem osiguranja prijavljene u evidenciju nezaposlenih, ali bez staža osiguranja u zvanju u svojoj obrazovnoj razini i koje nisu bile zaposlene s redovnom plaćom tijekom prethodnih 6 mjeseci.

Također, Vlada Republike Hrvatske napominje da mjere aktivne politike zapošljavanja predstavljaju mogućnost sufinanciranja zapošljavanja te poslodavac osobu može zaposliti i bez korištenja mjere aktivne politike zapošljavanja. Slijedom navedenoga, u okviru mjera aktivne politike zapošljavanja, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike te Hrvatski zavod za zapošljavanje potiču zapošljavanje mladih, uključujući i zapošljavanje pripravnika i to sukladno pravilima o dodjeljivanju potpora te sukladno prijavi potreba za zapošljavanjem u javnom sektoru.

3.9 SOCIJALNA SKRB

Vežano uz tekst Izvješća koji se odnosi na provedbu Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014.-2020.) (u daljnjem tekstu: Strategija) i pripadajućeg Programa provedbe, Vlada Republike Hrvatske napominje da je Izvješće o provedbi mjera za 2017. godinu Programa provedbe Strategije doneseno kao Izvješće o nastavku provedbe mjera Programa provedbe Strategije za razdoblje od 2014. do 2016. godine, te da je u završnoj fazi izrada Izvješća o provedbi mjera Strategije za razdoblje od 2018. do 2020. godine, koje će biti usvojeno u II. kvartalu 2021.

Naime, iako nije donesen Program provedbe Strategije za razdoblje od 2018. do 2020., Vlada Republike Hrvatske ističe da su svi dionici i u ovom razdoblju provodili mjere i aktivnosti s ciljem borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti stanovnika Republike Hrvatske. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike zajedno sa svim nositeljima glavnih strateških područja i nositeljima mjera izrađuje navedeno Izvješće na način da uključuje predviđene mjere iz prvog Programa provedbe Strategije kao i mjere koje su postavljene prilikom izrade Nacrta prijedloga Programa provedbe Strategije za 2020., a koje su se provodile u navedenom trogodišnjem razdoblju uz uvažavanje preporuka Državnog ureda za reviziju o učinkovitosti mjera i aktivnosti poduzetih za ublažavanje siromaštva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2018.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 14. listopada 2020. donijela Odluku o utvrđivanju akata strateškog planiranja povezanih s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021. do 2027. godine, rokova donošenja i tijela zaduženih za njihovu izradu. Sukladno navedenoj Odluci utvrđeno je donošenje Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine, u II. kvartalu 2021. Vlada Republike Hrvatske izvješćuje da je osnovana Radna skupina za izradu i praćenje Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine koja izrađuje navedeni dokument.

28/13., 82/15., 67/18. i 126/19.) ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa najkasnije do kraja kalendarske godine za sljedeće dvije godine donosi plan popunjavanja slobodnih sudačkih mjesta u svim sudovima i dostavlja ga predsjedniku Vrhovnog suda Republike Hrvatske i predsjedniku Državnog sudbenog vijeća.

Izrada Plana popunjavanja slobodnih sudačkih mjesta za 2021. i 2022. je u tijeku. Plan će biti baziran na prethodno provedenoj analizi statističkih podataka o radu sudova te podataka koje su o radu sudova dostavili predsjednici sudova, a bit će dovršen i dostavljen predsjednicima Vrhovnog suda Republike Hrvatske i Državnog sudbenog vijeća.

U odnosu na preporuku 49. da se žalbeni postupak na rješenja o besplatnoj pravnoj pomoći provodi unutar rokova određenih Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći („Narodne novine“, br. 143/13. i 98/19.), Vlada Republike Hrvatske ističe da je rok za donošenje drugostupanjskog rješenja propisan Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći puno kraći od općeg roka za donošenje drugostupanjskog rješenja propisanog Zakonom o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09.). Imajući to u vidu, Vlada Republike Hrvatske ističe da će Ministarstvo pravosuđa i uprave nastojati poboljšati organizacijske kapacitete i ljudske resurse radi osiguranja boljih preduvjeta za rješavanje povodom žalbi podnesenih protiv rješenja o ostvarivanju sekundarne pravne pomoći.

U odnosu na preporuku 50. da se na sudovima gdje se poslovi podrške žrtvama i svjedocima obavljaju u okviru zajedničkih službi za potrebe više pravosudnih tijela, odobri zapošljavanje dodatnih službenika, a tamo gdje ih nema da se proširi sustav podrške žrtvama i svjedocima, Vlada Republike Hrvatske ističe da je sukladno Akcijskom planu za provedbu Nacionalne strategije razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima u Republici Hrvatskoj, za razdoblje do 2020. godine, predviđeno osnivanje odjela na preostalim županijskim sudovima, kao i pojedinim općinskim sudovima i zapošljavanje dodatnih službenika u postojećim odjelima.

Donesen je plan osnivanja odjela za podršku žrtvama i svjedocima na županijskim i općinskim sudovima i definiran je broj službenika koje je potrebno zaposliti u novoosnovanim odjelima. Pojedini sudovi u kojima je predviđeno osnivanje novih odjela za podršku izmijenili su pravilnike o unutarnjem redu, a za preostale sudove su promjene u tijeku, kako bi se osigurala radna mjesta za službenike za podršku. Zbog okolnosti uzrokovanih epidemijom bolesti COVID-19, te zbog izmjena u ustrojstvu i djelokrugu ministarstava odnosno spajanja Ministarstva pravosuđa i Ministarstva uprave usporene su aktivnosti (stvaranje i prenamjena postojećih prostornih kapaciteta i dr.) koje su bile planirane za provedbu u 2020. te je njihova provedba nastavljena u 2021.

Vlada Republike Hrvatske prihvaća preporuku i poduzet će potrebne radnje u smjeru širenja sustava podrške žrtvama i svjedocima i ostvarenju zadanih ciljeva. Vlada Republike Hrvatske ističe da u onim županijama u kojima nisu osnovani odjeli za podršku žrtvama i svjedocima aktivno djeluje sustav „Mreže podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela“ koje financira Ministarstvo pravosuđa i uprave, te je na taj način u potpunosti pružena podrška žrtvama i svjedocima u svim županijama u Republici Hrvatskoj.

U odnosu na preporuku 53. da se vodi evidencija o upravnim sporovima vezanim uz diskriminaciju, diskriminacijskim osnovama, načinu okončanja spora te njegovom trajanju, Vlada Republike Hrvatske ističe da Ministarstvo pravosuđa i uprave, sukladno obvezi koja proizlazi iz Zakona o suzbijanju diskriminacije godišnje prikuplja i šalje Uredu pučke

pravobraniteljice i Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina izvješća o postupcima vezanima za diskriminaciju u građanskim, kaznenim i prekršajnim predmetima. Obrasci s potrebnim podacima koje sudovi dostavljaju usuglašeni su s Uredom pučke pravobraniteljice.

Vežano uz predloženu preporuku, Vlada Republike Hrvatske navodi da je Ministarstvo pravosuđa i uprave suglasno s istom no da je radi njene provedbe prethodno potrebno u suradnji s Uredom pučke pravobraniteljice definirati točan sadržaj evidencije i obrazaca za statističko praćenje slučajeva diskriminacije iz nadležnosti upravnih sudova kako bi se isti mogli objaviti u Narodnim novinama te kako bi se mogli početi prikupljati navedeni statistički podaci.

Vežano uz preporuku 54. Vlada Republike Hrvatske navodi da je Poziv pod nazivom „*Jačanje sustava za pružanje besplatne pravne pomoći i promociju alternativnih načina rješavanja sporova*“ predložen za financiranje u okviru popisa ključnih projekata koje je Ured za udruge poslao tijelu nadležnom za programiranje Europskog socijalnog fonda plus za financijsko razdoblje 2021.-2027.

Vežano uz preporuke 55. i 56., Vlada Republike Hrvatske ističe da je, sukladno Nacionalnom planu za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022., Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina tijekom 2020. kontinuirano radio na izradi nacrtu novog Protokola o postupanju u slučaju zločina iz mržnje, s ciljem jačanja učinkovitosti nadležnih tijela, jačanja povjerenja u institucije te unaprjeđenja sustava prikupljanja podataka o zločinu iz mržnje, ali i razgraničenja obveza pojedinih tijela koja se bave suzbijanjem zločina iz mržnje, određivanja obveza nadležnih tijela koja sudjeluju u otkrivanju, postupanju i praćenju rezultata postupaka vođenih u slučajevima zločina iz mržnje te definiranja posebnih obrazaca za statističko prikupljanje podataka o slučajevima zločina iz mržnje (kaznenih djela i prekršajnih djela posebno označenih vežano uz motiv mržnje). Dio članova Radne skupine za praćenje zločina iz mržnje aktivno je sudjelovao u izradi novog Protokola o postupanju u slučaju zločina iz mržnje, koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj 8. travnja 2021.

Odredbom članka 16. novog Protokola o postupanju u slučaju zločina iz mržnje propisan je sastav i nadležnost Radne skupine za praćenje zločina iz mržnje te je u tijeku osnivanje Radne skupine za praćenje zločina iz mržnje koja će nastaviti svoj dosadašnji rad kroz koordinaciju prikupljanja podataka o zločinu iz mržnje, praćenje i analizu pojavnosti zločina iz mržnje, koordinaciju međuresorne suradnje u borbi protiv zločina iz mržnje te izradu preporuka za unaprjeđenje sustava borbe protiv zločina iz mržnje.

Kao što je navedeno na stranici 91. Izvješća, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina je partner u projektu „IRIS - Unaprjeđenje borbe protiv nesnošljivosti kroz istraživanje, izradu preporuka i obuku“ kojeg provodi Hrvatski pravni centar zajedno s Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske i Policijskom akademijom te u suradnji s Vrhovnim sudom Republike Hrvatske i Visokim prekršajnim sudom Republike Hrvatske. U okviru projekta objavljeno je izvješće „Zločin iz mržnje u Hrvatskoj – empirijsko istraživanje slučajeva u razdoblju od 2013. do 2018. godine“, u kojem su prikazani rezultati istraživanja provedenog u sklopu tog projekta i održan je dvodnevni trening za policijske službenike 26. i 27. studenoga 2020.

Sadržajno, trening se temeljio na rezultatima istraživanja s osobitim naglaskom na analizi nacionalnog i međunarodnog pravnog okvira, smjernica *soft-law* dokumenata (Organizacija za europsku sigurnost i suradnju - OESS, Agencija Europske unije za temeljna prava - FRA), analizi policijskog postupanja u predmetima zločina iz mržnje, analizi dokaza i indikatora na koje se državno odvjetništvo i sudovi osobito često oslanjaju u progonu zločina iz mržnje te osvrtnu na prava žrtava u kontekstu zločina iz mržnje.

Edukacije o prepoznavanju, kvalifikaciji i progonu zločina iz mržnje i govora mržnje, odnosno o odredbama Kaznenog zakona o zločinu iz mržnje i govoru mržnje zbog pandemije COVID-19 tijekom 2020. nisu održavane, ali se njihovo održavanje predviđa u okviru Europskog socijalnog fonda, projekta „Borba protiv diskriminacije – preduvjet za socijalno uključivanje najranjivijih skupina“, koji bi s provedbom trebao započeti tijekom 2021.

Vezano uz preporuku 57., da se organizira provedba kontinuiranih edukacija povjerljivih osoba o zakonskim okvirima zaštite prijavitelja nepravilnosti, Vlada Republike Hrvatske prepoznaje potrebu za stalnim i kontinuiranim edukacijama kako povjerljivih osoba, tako i potrebu za podizanjem svijesti o važnosti prijavljivanja nepravilnosti i zaštiti prijavitelja. Također, Vlada Republike Hrvatske želi istaknuti kako organizacija edukacija povjerljivih osoba nije i ne može biti isključiva zadaća Ministarstva pravosuđa i uprave. Naime, doseg Zakona, kao i povjerljivih osoba ne ograničava se na tijela državne uprave, kao ni na javni sektor u cjelini, već se primjenjuje i na privatni sektor, dakle na svakog poslodavca. Nadalje, poslodavac koji ima najmanje 50 zaposlenika dužan je uspostaviti kanal unutarnjeg prijavljivanja i imenovati povjerljivu osobu čije edukacije bi organiziralo Ministarstvo pravosuđa i uprave.

Vlada Republike Hrvatske smatra da organizacija edukacija u pogledu zakonskih okvira zaštite prijavitelja nepravilnosti podrazumijeva uključenost tijela zaduženog za provedbu Zakona, odnosno Ureda pučke pravobraniteljice. Nadalje, s obzirom na brojnost adresata, organizaciju edukacija bilo bi smisleno usmjeriti na Državnu školu za javnu upravu glede izobrazbe u javnoj upravi, a glede drugih subjekata, istražiti mogućnost uključivanja i Hrvatske gospodarske komore, budući da je članstvo u toj organizaciji obvezno te ista Komora organizira radionice na teme iz područja relevantnih za poduzetnike.

3.13 PRAVA NACIONALNIH MANJINA

Vezano uz preporuku 60. Vladi Republike Hrvatske da promiče svijest i toleranciju prema manjinskim jezicima i kulturama, kao integralnim dijelovima kulturne baštine Hrvatske, kako u obrazovanju tako i u medijima, Vlada Republike Hrvatske ističe da se potrebe nacionalnih manjina u sferi kulturne autonomije sustavno financiraju putem Savjeta za nacionalne manjine temeljem članka 35, stavka 4. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, odnosno sredstvima Ministarstva kulture i medija u okviru javnog poziva za financiranje programa javnih potreba u kulturi.

Vlada Republike Hrvatske navodi i da Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina također pruža financijsku podršku, u okviru raspoloživih sredstava, djelovanju udruga nacionalnih manjina s ciljem daljnjeg unaprjeđenja prava pripadnika nacionalnih manjina te zaštite i promicanja kulturnog, nacionalnog, jezičnog i vjerskog identiteta. Za očuvanje kulture i tradicije nacionalnih manjina od osobite važnosti je tiskanje listova, časopisa, godišnjaka različite periodike, kao i knjiga na jeziku i pismu nacionalnih manjina za koje se u državnom proračunu kontinuirano osigurava financijska potpora. U okviru središnjih knjižnica

nacionalnih manjina različite raspoložive tiskovine i publikacije dostupne su i većinskom stanovništvu kako bi upoznali povijest i kulturu nacionalnih manjina.

Uz to, odobrenjem Sažetka operacija za „Ispunjavanje preduvjeta za učinkovitu provedbu politika usmjerenih na nacionalne manjine - FAZA II“, od strane nadležnog tijela 9. prosinca 2020., omogućen je početak provedbe projekta kojemu je jedan od specifičnih ciljeva podizanje razine svijesti opće i stručne javnosti o društvenom doprinosu pripadnika nacionalnih manjina putem javne diskusije i promocije njihova kulturnog djelovanja, te će se u tu svrhu poduzeti brojne aktivnosti promicanja manjinske kulture kao vrijednog elementa izgradnje multietničkog, tolerantnog i uključivog društva, između ostaloga, organiziranjem festivala kulturnog djelovanja koja će široj javnosti približiti doprinos koji nacionalne manjine daju hrvatskom društvu.

U odnosu na preporuku 67., Vlada Republike Hrvatske ističe da Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina nastavlja provoditi edukacije o ulozi, značaju i unaprjeđenju rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina.

Također, odobrenjem gore spomenutog Sažetka operacija omogućen je početak provedbe projekta kojemu je opći cilj doprinijeti ukupnom uključivanju pripadnika nacionalnih manjina u hrvatsko društvo te unaprijediti provedbu zakonodavnog i javno-političkog okvira usmjerenog zaštiti i promicanju prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, a jedan od specifičnih ciljeva operacije upravo je unaprjeđenje sudjelovanja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u provedbi i praćenju provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i Operativnih programa za nacionalne manjine. Aktivnosti planirane u okviru ove operacije zamišljene su kao nadogradnja edukacija za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina koje kontinuirano provodi Ured, posebno u sadržajnom dijelu.

Uzimajući u obzir nalaze ranijih istraživanja, dugogodišnja iskustva praćenja stanja manjinskih prava na nacionalnoj razini, kao i visoku normativnu razinu zakonom zajamčenih prava i sloboda pripadnicima nacionalnih manjina, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u okviru programa IPA 2012¹ proveo tzv. GAP analizu s ciljem procjene kapaciteta vijeća i predstavnika nacionalnih manjina za ostvarivanje njihove zakonom predviđene uloge na lokalnoj i područnoj razini. Integrirana GAP analiza ili analiza jaza, primijenjena je kao strateški alat za prepoznavanje odstupanja i raskoraka između ciljeva postavljenih Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i ostalim posebnim zakonima usmjerenima na zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava od trenutnog stanja. Analiza je uključivala perspektive vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, predstavnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te perspektivu organizacija civilnog društva koje su aktivne u području zaštite prava nacionalnih manjina.

Upravo stoga je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina izradio predloženi projektni sažetak čije se aktivnosti nastavljaju na prethodne, ali i trenutačne aktivnosti Ureda, a koje imaju za cilj djelovati u smjeru preporuka danih u okviru GAP analize, kao i doprinijeti mogućnostima koje se pripadnicima nacionalnih manjina, uključujući ženama, pružaju u procesima odlučivanja na središnjoj i lokalnoj razini. Navedeno se planira učiniti kroz predložene edukacije, uključujući i radionice za mlade pripadnike nacionalnih manjina te fokus grupe na regionalnoj razini namijenjene ženama pripadnicama nacionalnih manjina, unaprjeđenje online alata i priručnika za praćenje provedbe Ustavnog zakona o pravima

¹ IPA 2012 projekt „Potpora vijećima nacionalnih manjina na lokalnoj razini“, <https://ljudskaprava.gov.hr/projekti/ipa-2012/575>

nacionalnih manjina te izradom priručnika za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina o načinima ispunjavanja njihovih obveza prema jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U odnosu na preporuku 68. Ministarstvu pravosuđa i uprave da pripremi izmjene Zakona o državnim maticama kojima bi se omogućila naknadna izmjena podataka o nacionalnosti u matici rođenih, ili kojima bi se ovaj podatak izuzeo od onih koji se upisuju u matice, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako Planom zakonodavnih aktivnosti za 2021. godinu nisu predviđene izmjene Zakona o državnim maticama, ali će se u slučaju izmjena Zakona o državnim maticama razmotriti dana preporuka.

3.14 DISKRIMINACIJA TEMELJEM RASE, ETNIČKE PRIPADNOSTI ILI BOJE KOŽE TE NACIONALNOG PODRIJETLA

Vlada Republike Hrvatske navodi da je pučka pravobraniteljica uputila Ministarstvu unutarnjih poslova dopise od 1. prosinca 2020., kojima je za potrebe izrade Izvješća zatražila podatke kojima raspolaže spomenuto Ministarstvo. Na oba dopisa dostavljeni su detaljni odgovori s pojašnjenjima, statističkim podacima i dr., na gotovo 40 stranica teksta. Međutim, uvidom u tekst Izvješća, razvidno je kako isti nisu uzeti u obzir, već se ponovno iznose argumentacije koje su višestruko pojašnjenje i argumentirane konkretnim navodima i dokazima od strane Ministarstva unutarnjih poslova.

Na stranici 109. Izvješća u kojem se, između ostaloga, navodi kako je financiranje integracijskih projekata, kao i sama integracija, uvelike (p)ostavljena u rukama Ministarstva unutarnjih poslova, tijela zaduženog i za provođenje azilnih i drugih statusnih postupaka, dok je integracija puno šira od nadležnosti ovog Ministarstva te ne počinje niti završava dobivanjem statusa, Vlada Republike Hrvatske ističe kako isti nisu točni.

Naime, Uprava za europske poslove, međunarodne odnose i fondove Europske unije Ministarstva unutarnjih poslova, Odgovorno je tijelo u sustavu upravljanja i kontrole fondovima za unutarnje poslove – Fond za azil, migracije i integraciju te Fond za unutarnju sigurnost. Designacija Odgovornog tijela potvrđena je od strane Europske komisije i Agencije za reviziju sustava provedbe programa Europske unije. U okviru Fonda za azil, migracije i integraciju, Odgovorno tijelo nadležno je za dodjelu financijskih sredstava, između ostaloga, za provedbu i ispunjenje Specifičnog cilja „Integracija“. Osim toga, financijska sredstva za provedbu aktivnosti integracije osigurana su i u okviru Europskih strukturnih i investicijskih fondova za upravljanje kojima su nadležna druga Upravljačka tijela. Isto tako, u okviru europskih fondova i instrumenata, omogućena je izravna dodjela financijskih sredstava od strane Europske komisije ili raspisivanje poziva za financiranje projekata.

Upravo iz navedenih razloga, navode pučke pravobraniteljice Vlada Republike Hrvatske u cijelosti drži neutemeljenima.

Nadalje, netočan je navod iz Izvješća kako je glavni izazov za uspješnu integraciju i uključivanje osoba kojima je u Republici Hrvatskoj priznato pravo na međunarodnu zaštitu nepoznavanje hrvatskog jezika, a čiji tečajevi se financiraju iz državnog proračuna.

Naime, Odgovorno tijelo dodijelilo je financijska sredstva Ministarstvu znanosti i obrazovanja u okviru Fonda za azil, migracije i integraciju za provedbu projekta „Integracija azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u hrvatsko društvo, obrazovanje i priprema za uključivanje u tržište rada“ iznos od 560.000,00 eura. Provedba projekta odobrena je do kraja 2022. U okviru projekta, jedna od predviđenih aktivnosti je i provedba tečajeva hrvatskog jezika koji se provode diljem Republike Hrvatske (Zagreb, Slavonski Brod, Karlovac, Sisak, Zadar, Bjelovar i dr.)

Vezano uz navod pučke pravobraniteljice kako dvije godine u osiguravanju smještaja za osobe s odobrenom međunarodnom zaštitom nisu dovoljne za njihovu integraciju u hrvatsko društvo, Vlada Republike Hrvatske drži pogrešnim. Naime, cilj integracijskih mjera upravo je osnažiti ovu kategoriju osoba za samostalni život i uključivanje u društvo, ne stvarajući pritom potencijalno socijalnu kategoriju. Također, pučka pravobraniteljica ne obrazlaže na koji način bi ova mjera pridonijela osamostaljenoj osobi s međunarodnom zaštitom i njihovoj boljoj uključenosti u hrvatsko društvo. Isto tako, Republika Hrvatska pripada krugu država članica Europske unije koje imaju najdulju integracijsku mjeru – kada je riječ o osiguranju smještaja na teret države.

3.15 STAMBENO ZBRINJAVANJE

U odnosu na sadržaj Izvješća na stranicama 112.-115., Vlada Republike Hrvatske ističe kako je člankom 3. stavkom 1. Zakona o općem upravnom postupku propisano da se Zakon primjenjuje u svim upravnim stvarima te da se pojedina pitanja upravnog postupka mogu zakonom urediti drugačije, ako je to nužno za postupanje u pojedinim upravnim područjima te ako to nije protivno temeljnim odredbama i svrsi ovoga Zakona. Člankom 6. stavkom 1. Pravilnika, koji se odnosi na izradu projekta iz članka 34. Zakona o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima („Narodne novine“, br. 106/18. i 98/19.), propisan je način postupanja u situaciji kada u postupku izvršenja rješenja o pravu na stambeno zbrinjavanje dođe do izrade projekta, a zbog razloga na strani stranke ne dođe do sklapanja upravnog ugovora pa se taj projekt ne može iskoristiti. Time za državni proračun nastaje šteta iz razloga koje je uzrokovala stranka pa se sukladno odredbi članka 146. Zakona o općem upravnom postupku izvršenje rješenja obustavlja, a stranci nalaže da nadoknadi štetu koju je uzrokovala.

Realizacija Plana stambenog zbrinjavanja za 2020. godinu, koji je naveden u Izvješću na stanici 113. odnosi se na realizaciju koja je napravljena 22. prosinca 2020., te Vlada Republike Hrvatske navodi nove podatke zaključno s danom 31. prosinca 2020.

Realizacija Plana stambenog zbrinjavanja za 2020. godinu, zaključno s danom 31. prosinca 2020.:

1. najam obiteljske kuće u državnom vlasništvu (A model) - 3 rješenja o ostvarivanju prava na stambeno zbrinjavanje
2. najam stana u državnom vlasništvu (C model) - 168 rješenja o ostvarivanju prava na stambeno zbrinjavanje
3. darovanje neuseljive obiteljske kuće u državnom vlasništvu i građevnog materijala za njezinu obnovu ili rekonstrukciju (B model) - 30 rješenja o ostvarivanju prava na stambeno zbrinjavanje
4. darovanje građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu i građevnog materijala za izgradnju obiteljske kuće (D model) - 2 rješenja o ostvarivanju prava na stambeno zbrinjavanje

5. darovanje građevnog materijala za obnovu, dogradnju/nadogradnju, završetak i izgradnju obiteljske kuće u vlasništvu korisnika (E model) - 380 rješenja o ostvarivanju prava na stambeno zbrinjavanje.

Ukupno su u upravnim tijelima u županijama od planiranih 755 rješenja o ostvarivanju prava na stambeno zbrinjavanje donesena 575 rješenja, ili 76 % od Plana stambenog zbrinjavanja za 2020. godinu.

Nadalje, sukladno članku 24. stavcima 4. i 5. Zakona o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima i članku 26. Pravilnika o najmu stambenih jedinica, Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje donosi Godišnji plan kontrola stambenih jedinica kojima raspolaže i upravlja. Godišnjim planom kontrola su definirani razlozi obavljanja kontrole, načini, ovlaštene osobe koje vrše nadzor, donošenja plana kontrola korištenja, mjere u slučaju utvrđenih nepravilnosti i izvještaji o obavljenim kontrolama. Kontrola stambenih jedinica provodi se kontinuirano tijekom cijele godine prema sljedećim razlozima i indikacijama:

- kontrola zakonitog korištenja stambenih jedinica u postupku provedbe Odluke o otpisu potraživanja s naslova najma stambenih jedinica u vlasništvu Republike Hrvatske kojima upravlja Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje („Narodne novine“, broj 99/17.)
- kontrola korištenja stambenih jedinica u postupcima rješavanja zahtjeva za kupnju – prije ispisa kupoprodajnih ugovora i slanja istih na nadležna mišljenja
- kontrola korištenja stambenih jedinica u postupcima rješavanja zahtjeva za darovanje – na zahtjev voditelja postupka
- kontrola neuseljenih stambenih jedinica u svrhu izrade Godišnjeg plana stambenog zbrinjavanja i Godišnjeg plana pojedinačne obnove stambenih jedinica
- ciljana kontrola zakonitog korištenja stambenih jedinica prema sljedećim indikacijama i informacijama:
 - a) ne zaprimanje pismena, obavijesti, poziva, uplatnica za najam i slično
 - b) neplaćanje režijskih i drugih troškova s osnove korištenja stambene jedinice
 - c) obavijest Ministarstva unutarnjih poslova o odjavi prebivališta korisnika stambene jedinice u državnom vlasništvu
 - d) anonimna ili potpisana prijava o nezakonitom korištenju stambene jedinice u državnom vlasništvu
 - e) nasumična kontrola stambenih jedinica bez gore navedenih razloga i indikacija
 - f) ad hoc kontrole po nalogu čelnika ili zahtjevu drugih ustrojstvenih jedinica Središnjeg državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje.

Ukoliko se prilikom kontrole korištenja stambenih jedinica utvrde nepravilnosti u vidu nezakonitog korištenja dodijeljene stambene jedinice poduzimaju se zakonom propisane mjere, odnosno pokreću odgovarajući postupci. Središnji državni ured kontrole provodi kontinuirano tijekom godine i neovisno o tome koje su nacionalne pripadnosti korisnici koje žive u stambenim jedinicama kojima upravlja.

U odnosu na tekst Izvješća na stranici 115. da Središnji državni ured još nije prihvatio preporuku da predloži dopunu Zakona kojom bi se omogućilo podnošenje prigovora na ocjenu Povjerenstva za procjenu stanja stambenih jedinica kako je to bilo propisano Zakonom o područjima posebne državne skrbi, Vlada Republike Hrvatske smatra da je navedena odredba u Zakonu o područjima posebne državne skrbi zbunjivala same korisnike te je dovela do problema u primjeni/praksi. Naime, Povjerenstvo za procjenu stanja stambenih jedinica je procjenjivalo je li obiteljska kuća u odnosu na koju je podnesen zahtjev za dodjelu građevnog materijala u trenutku procjene bila useljiva, useljiva s potrebom dodjele građevnog materijala ili neuseljiva. Protiv te procjene stranka je mogla izjaviti prigovor o kojem se donosilo rješenje protiv kojega je mogla izjaviti žalbu. U situacijama kada je Povjerenstvo procijenilo objekt useljivim, bez potrebe dodjele građevnog materijala, bilo je situacija da su po prigovorima predstojnici tadašnjih ureda donosili rješenja o odbijanju prigovora, obično su i žalbe protiv tih rješenja odbijane sve do upravnog suda, da bi potom, kada bi rješenja o prigovoru postala pravomoćna (za što je trebalo proći nekoliko mjeseci, ili godina), upravno tijelo županije, na temelju te procjene ponovno donijelo negativna rješenja, sada o glavnoj stvari tj. o zahtjevu jer je utvrđeno da je objekt za koji se traži materijal useljiv bez potrebe građevnog materijala. Rješenja koje je dano novim Zakonom iz navedenog primjera i razloga, povoljnije je za same stranke.

Vlada Republike Hrvatske ističe da je preporuka 78. Središnjem državnom uredu da uskladi Pravilnik o darovanju građevnog materijala s člankom 3. stavkom 1. Zakona o općem upravnom postupku, provedena.

Vezano uz preporuku 80. Vladi Republike Hrvatske da osigura dodatna sredstva i stambene jedinice za korisnike koji se zbrinjavaju kroz liste prvenstva, Vlada Republike Hrvatske ističe da Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje u svrhu realizacije lista prvenstva, najkasnije do 15. travnja tekuće godine dostavlja upravnim tijelima županije odnosno Gradu Zagrebu u čijem je djelokrugu obavljanje povjerenih poslova državne uprave koji se odnose na stambeno zbrinjavanje, podatke o raspoloživom stambenom fondu i osiguranim sredstvima u državnom proračunu za stambeno zbrinjavanje. Povećanjem sredstava za provođenje programa obnove i sanacije stambenih jedinica kojima upravlja Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje uvelike bi se povećao raspoloživi broj stambenih jedinica, a time i broj stambeno zbrinutih korisnika sukladno listama prvenstva.

U pogledu preporuke 81. da se na područjima gdje postoji problemi u provedbi rješenja o pravu na stambeno zbrinjavanje po modelu davanja u najam stana ili obiteljske kuće u državnom vlasništvu, korisnicima ponudi mogućnost stambenog zbrinjavanja na drugim dijelovima potpomognutih područja ili izvan njih ili po drugom modelu stambenog zbrinjavanja, Vlada Republike Hrvatske ističe da Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje provodi program stambenog zbrinjavanja sukladno utvrđenom pravu na stambeno zbrinjavanje davanjem u najam stana ili obiteljske kuće, stoga Središnji državni ured nije u mogućnosti korisnicima ponuditi neki drugi model stambenog zbrinjavanja ukoliko doneseno rješenje o utvrđenom pravu postane pravomoćno. Središnji državni ured korisnicima s utvrđenim pravom na stambeno zbrinjavanje davanjem u najam stana ili obiteljske kuće, a za koje nema osigurane stambene jedinice, nudi stambene jedinice i na drugim područjima koje stranke odbijaju jer ta područja po mišljenju stranaka nisu dovoljno atraktivna za život. Te iste raspoložive stambene jedinice kupljene su u prethodnim godinama za korisnike koji su ih odbili, unatoč činjenici da su useljive, a nalaze se u Osijeku, Karlovcu Slunju i sl.

U odnosu na preporuku 82. Središnjem državnom uredu da provodi otpis potraživanja najma stambenih jedinica u vlasništvu Republike Hrvatske, bez uvjetovanja da se retroaktivno podmiri najamnina za razdoblje od 1. listopada 2014. do sklapanja ugovora o najmu stana, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da je Odlukom o otpisu potraživanja s naslova najma stambenih jedinica u vlasništvu Republike Hrvatske kojima upravlja Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje („Narodne novine“, broj 99/17.) propisano da Središnji državni ured po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke utvrdi i otpiše potraživanja za najam stambenih jedinica u vlasništvu Republike Hrvatske na područjima posebne državne skrbi korisnicima kojima je utvrđeno pravo na stambeno zbrinjavanje, koji su uvedeni u posjed stambene jedinice, koji su stvarno i kontinuirano prebivali ili boravili u stambenoj jedinici od uvođenja u posjed, te koji u vrijeme utvrđivanja prava na otpis duga prebivaju ili borave u dodijeljenim stambenim jedinicama.

Otpis potraživanja na ime najma stambene jedinice mogu ostvariti korisnici stambenih jedinica koji na dan stupanja na snagu Odluke imaju sklopljene ugovore o najmu i korisnici stambenih jedinica koji na dan stupanja na snagu ove Odluke nemaju sklopljene ugovore o najmu, a stambene jedinice koriste temeljem službene isprave kojom je utvrđeno pravo na stambeno zbrinjavanje.

Korisnicima stambenih jedinica mogu se otpisati potraživanja od ulaska u nekretninu pa sve do 1. listopada 2014. Sva potraživanja nastala nakon 1. listopada 2014., u trenutku donošenja predmetne Odluke, ista potraživanja nisu predmet otpisa i korisnici koji dugi niz godina borave u stanovima i kućama u državnom vlasništvu bez plaćanja mjesečne najmnine, utvrđuje se iznos otpisa i zaduženja.

S obzirom na navedeno, korisnici su dužni podmiriti utvrđene obveze s osnova korištenja stambenih jedinica za sav period koji nije otpisan temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske.

U pogledu preporuke 83. Središnjem državnom uredu da Vladi predloži izmjene Zakona o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima, kojima će se propisati mogućnost podnošenja prigovora na ocjenu Povjerenstva za procjenu stanja stambenih jedinica, kako je bilo propisano Zakonom o područjima posebne državne skrbi, Vlada Republike Hrvatske smatra da ne postoje razlozi za ponovno uvođenje mogućnosti prigovora na procjenu Povjerenstva. U upravnom postupku utvrđivanja prava stranka može i sukladno Zakonu o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima izjaviti primjedbu na procjenu Povjerenstva. Navedenu primjedbu razmatra voditelj postupka te povodom iste može tražiti preispitivanje pravilnosti Procjene ili o istoj odlučiti rješenjem o glavnoj stvari. Oспорavajući rješenje o glavnoj stvari, u žalbi stranka može osporavati i procjenu Povjerenstva jer se odluka o pravu uglavnom i bazira na toj procjeni (ako se pravo odbija jer je utvrđeno da stranka ima u vlasništvu useljivi objekt bez potrebe dodjele građevnog materijala).

3.16 STATUSNA PRAVA GRAĐANA

Na stranici 116. Izvješća navodi se da je u prethodnim izvješćima ukazivano da je policija građanima odjavljivala prebivalište po službenoj dužnosti, sukladno Zakonu o prebivalištu („Narodne novine“, broj 144/12.), ali da su se građani prituživali da činjenično stanje nije točno utvrđeno te da su nezadovoljni obavljenim terenskim provjerama policijskih službenika na adresama prijavljenog prebivališta, koje prethode postupku odjave prebivališta po službenoj dužnosti, zbog čega je zatraženo da se predvide kriteriji za procjenu živi li osoba

doista na adresi prijavljenog prebivališta. Navodi se nadalje da je moguće da netko određeno vrijeme neprijavljeno boravi na drugoj adresi, što je prekršaj, no da se potom vrati na adresu prebivališta. Stoga se smatra da se u tom vremenskom periodu ne bi trebalo pribjegavati odjavi prebivališta osobe po službenoj dužnosti, kao težoj posljedici, već da bi eventualno trebalo izreći novčanu sankciju. Također se navodi da stavljanje osobne iskaznice izvan snage osobi kojoj je odjavljeno prebivalište po službenoj dužnosti dovodi do toga da osoba ostaje bez identifikacijskog dokumenta. Napominje se kako osobi koja nema mjesto i adresu stanovanja niti sredstava kojima bi namirila potrebu stanovanja, prebivalište treba utvrditi isključivo u skladu s odredbama Zakona o prebivalištu, bez pribavljanja suglasnosti Centra za socijalnu skrb.

Vlada Republike Hrvatske napominje kako je intencija Zakona o prebivalištu usklađivanje zbirke podataka o prebivalištu sa stvarnim stanjem, otklanjanje problema pri sastavljanju popisa birača, onemogućavanje izdavanja isprava s netočnim i neistinitim podacima, olakšavanje pronalaska osoba od strane sudova i javnopravnih tijela. S obzirom da je prebivalište poveznica za ostvarenje niza prava utvrđenih posebnim propisima, kao što su primjerice porezni propisi, propisi o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju, propisi o socijalnoj skrbi i dr., evidencija prebivališta i boravišta građana mora odgovarati stvarnom stanju nastanjenja građana. Stoga je potrebno postojanje faktične veze osobe i adrese stanovanja. Upravo je zbog navedenih razloga obveza građanina prijaviti svaku promjenu prebivališta. Policijske uprave, na temelju članka 12. Zakona o prebivalištu, imaju ovlast osobama koje imaju prijavljeno prebivalište na njihovom području po službenoj dužnosti rješenjem, odjaviti prebivalište, ako se terenskom provjerom utvrdi da stvarno ne žive na adresi prijavljenog prebivališta ili ako o tome budu obaviještene od strane tijela javne vlasti te pravnih i fizičkih osoba.

Donošenje meritorne odluke u postupku odjave prebivališta po službenoj dužnosti ne temelji se isključivo na obavljenoj terenskoj provjeri policijskog službenika. Naime, službena osoba u postupku koji prethodi donošenju rješenja cijeni sve dokaze (primjerice, uzimaju se izjave svjedoka, odnosno osoba za koje se smatra da imaju saznanja o određenim činjenicama i koje svoja saznanja mogu priopćiti (susjedi, vlasnici stanova itd.), provjerava se ima li osoba za koju se provodi postupak odjave prebivališta djecu predškolske ili školske dobi, pohađaju li djeca vrtić ili školu u mjestu prijavljenog prebivališta te se uzima u obzir činjenica gdje se nalaze i drugi članovi kućanstva). Ukoliko nije moguće nedvojbeno utvrditi stanuje li osoba zaista na adresi prijavljenog prebivališta, obavljaju se terenske provjere u različitim vremenskim intervalima i u različito vrijeme te se izvode dokazi dok se nedvojbeno ne utvrdi činjenično stanje.

U postupcima odjave prebivališta po službenoj dužnosti, ako se dođe do saznanja o trenutnoj adresi stanovanja osobe kojoj se prebivalište odjavljuje, upućuje joj se poziv, sukladno odredbama članaka 8. i 30. Zakona o općem upravnom postupku, kako bi joj bila pružena mogućnost osobnog sudjelovanja u postupku, radi izjašnjavanja o svim činjenicama i okolnostima koje su od važnosti za donošenje pravilnog i zakonitog rješenja. Ako se ne raspolože adresom stvarnog stanovanja osobe, poziv se dostavlja objavom na oglasnoj ploči, sukladno odredbi članka 91. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku.

Donošenje meritorne odluke ne temelji se na procjenama, već na utvrđenim činjenicama, zbog čega Vlada Republike Hrvatske smatra neutemeljenim navod da su potrebne izmjene Zakona o prebivalištu kojima bi se utvrdili kriteriji za procjenu živi li osoba uistinu na adresi prijavljenog prebivališta. Posebno je potrebno istaknuti da subjektivno nezadovoljstvo

građana odjavom prebivališta po službenoj dužnosti, ne znači da je rješenje o odjavi prebivališta po službenoj dužnosti nezakonito.

Ako građanin smatra da je u postupku odjave prebivališta po službenoj dužnosti nepotpuno i netočno utvrđeno činjenično stanje i ako raspolaže dokazima nastanjenja na adresi prijavljenog prebivališta, ima mogućnost zatražiti obnovu postupka. Ako se u obnovljenom postupku utvrdi da osoba zaista stanuje na adresi prijavljenog prebivališta, poništava se rješenje o odjavi prebivališta po službenoj dužnosti, a stranci se aktivira prebivalište te nema prekid prebivališta već ga ima u kontinuitetu. Međutim, osobe često pribjegavaju podnošenju novog zahtjeva „simulirajući“ činjenicu nastanjenja na istoj adresi.

Vlada Republike Hrvatske ističe da je građanin dužan prijaviti svaku promjenu svojeg prebivališta te nema osnove tvrdnja da je moguće da osoba negdje neprijavljeno boravi, a da za to vrijeme bude odjavljena po službenoj dužnosti. Ako osoba samo privremeno boravi izvan mjesta prebivališta obvezna je prijaviti boravište. Boravište je mjesto i adresa u Republici Hrvatskoj gdje osoba privremeno boravi, ali se na toj adresi nije trajno nastanila. Međutim, ako osoba napušta prebivalište u trajanju duljem od godinu dana radi privremenog odlaska izvan Republike Hrvatske u svrhu obrazovanja, obavljanja poslova koji nisu trajnog karaktera dužna je prijaviti privremeni odlazak izvan Republike Hrvatske. Osobnom iskaznicom se, između ostaloga, dokazuje identitet, zbog čega se osoba odjavljena s adrese prijavljenog prebivališta upisane u osobnoj iskaznici, ne može nastaviti služiti takvom ispravom, s netočnim podacima, jer ista više nije valjan dokaz o prebivalištu.

Vezano uz dio Izvješća koji se odnosi na potrebu utvrđivanja prebivališta osobama koje nemaju sredstava za namirenje potrebe stanovanja, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je definicija prebivališta sadržana u članku 2. Zakona o prebivalištu kao *mjesto i adresa u Republici Hrvatskoj na kojoj se osoba trajno nastanila radi ostvarivanja svojih prava i obveza vezanih za životne interese kao što su obiteljski, profesionalni, ekonomski, socijalni, kulturni i drugi interesi. Prijava prebivališta osigurava hrvatskim državljanima pravo na osobnu iskaznicu kao javnu ispravu kojom se, uz ostalo, dokazuje identitet i prebivalište.*

U slučaju kada osoba nema gdje stanovati pa boravi na javnom ili drugom mjestu neprikladnom za stanovanje (beskućnici), odredbom članka 6. Zakona o prebivalištu, policijskim upravama / policijskim postajama dana je ovlast za donošenje rješenja kojim će utvrditi njihovo prebivalište na adresama ustanova socijalne skrbi ili kod drugih pružatelja usluga smještaja. Radi se o osobama koje nemaju prebivalište u smislu odredbi Zakona o prebivalištu, tako da su to jedine adrese s kojima imaju neku vezu. Komunikacija nadležne policijske uprave/ policijske postaje i Centra za socijalnu skrb, u postupcima utvrđivanja prebivališta, odvija se prvenstveno iz razloga kako bi se utvrdila činjenica da osoba zaista nema gdje stanovati i da nema sredstava kojima bi namirila potrebu stanovanja odnosno kako bi se utvrdilo da se radi o osobi kojoj je potrebno utvrditi prebivalište.

Osobe koje stanuju u stanovima u vlasništvu grada i koje stan grada koriste temeljem ugovora o najmu ili ugovora o korištenju stana, kod prijave prebivališta nisu dužne uz ugovor o korištenju stana prilagati i suglasnost grada.

Vlada Republike Hrvatske podsjeća da je odredbom članka 10. stavka 4. Zakona o prebivalištu propisana dužnost osoba (neovisno radi li se o fizičkoj ili pravnoj osobi) koja daje stan na korištenje drugoj osobi na razdoblje duže od tri mjeseca, nadležnom tijelu (policijskoj upravi /policijskoj postaji) u roku od 15 dana od dana kada je stan dala na korištenje,

dostaviti podatke o osobi kojoj je stan dala na korištenje te mjestu i adresi na kojoj se stan nalazi, a nadležno tijelo će te podatke evidentirati u zbirci podataka o prebivalištu i boravištu. I u tim slučajevima kod prijave prebivališta korisnika stana, nije potrebna suglasnost osobe koja je dojavila da je stan dala na korištenje određenoj osobi.

Na stranici 118. Izvješća, a vezano uz ponovljenu primjedbu o dugotrajnosti rješavanja postupka stjecanja hrvatskog državljanstva, Vlada Republike Hrvatske navodi da je u zadnje vrijeme došlo do ubrzanja postupka na način da njegovo rješavanje traje ukupno tri do četiri mjeseca. Duže trajanje rješavanja postupka stjecanja hrvatskog državljanstva odnosi se na pojedinačne slučajeve, čije trajanje ne ovisi samo o postupanju Ministarstva unutarnjih poslova, već o kompleksnosti ispitivanja i utvrđivanja relevantnog činjeničnog stanja, kao i svim okolnostima na kojima se zasniva meritorno rješavanje zahtjeva.

Nerijetko se događa da se i same stranke, iako uredno pozvane, ne odazivaju pozivima nadležnih tijela za nadopunom zahtjeva (i po nekoliko puta), kao i da o promjeni adrese stanovanja u inozemstvu ne obavijeste niti Ministarstvo unutarnjih poslova niti nadležnu diplomatsku misiju odnosno konzularni ured Republike Hrvatske u inozemstvu, što sve rezultira dugotrajnošću upravnog postupka i nemogućnošću donošenja meritorne odluke. Dakle, postupanje Ministarstva unutarnjih poslova ovisi o volji same stranke za osobnim sudjelovanjem u postupku i dostavljanju relevantne dokumentacije. Jednako tako, ovisi i o postupanju drugih državnih tijela koja sudjeluju u postupku, čije postupanje nerijetko uključuje potrebu osobnog saslušanja stranke u postupku i njezinog dolaska u Republiku Hrvatsku iz inozemstva. Tijekom postupka često je potrebno izvršiti i provjeru upisa stranke u knjige državljana drugih država bivše SFRJ, kao i provjeru vjerodostojnosti podataka upisanih u ispravama priloženim zahtjevu, kako kod nadležnih državnih tijela u Republici Hrvatskoj, tako i kod nadležnih tijela u inozemstvu, što također utječe na dužinu trajanja upravnog postupka stjecanja hrvatskog državljanstva. Vezano za trajanje postupka u 2020., najveći utjecaj imali su uvjeti pandemije bolesti COVID-19 zbog kojih djelatnici Ministarstva unutarnjih poslova nisu određeno razdoblje radili u punom sastavu niti su se stranke, u svrhu davanja potrebnih izjava, primale u policijskim upravama i policijskim postajama odnosno u diplomatskim misijama i konzularnim uredima Republike Hrvatske u inozemstvu ili je primanje bilo ograničeno zbog epidemioloških mjera.

Što se tiče primjera dugotrajnosti postupka koji je naveden u Izvješću, isto je prouzročeno ponašanjem stranke koja je 1993. napustila Republiku Hrvatsku, bez da je nadležno tijelo izvijestila o promjeni adrese stanovanja, niti je odredila opunomoćenika za primanje pismena, i tek se 2017., dok je boravila u Njemačkoj, zainteresirala za ishod postupka po svojem zahtjevu za primitak u hrvatsko državljanstvo koji je podnijela u Rijeci 1992. Ne ulazeći u motive zbog kojih se stranka 24 godine nije interesirala o svom zahtjevu za stjecanje hrvatskog državljanstva, činjenica je da je svojim ponašanjem, propuštanjem dostave podataka o promjeni adrese stanovanja, odnosno dostave podataka o imenovanju opunomoćenika za primanje rješenja, prouzročila dugotrajnost rješavanja u postupku.

Vezano uz dio Izvješća koji se odnosi na odredbu članka 5. stavka 2. Zakona o hrvatskom državljanstvu („Narodne novine“, br. 53/91., 70/91., 28/92., 113/93., 4/94., 130/11., 110/15. i 102/19.) i mišljenje da se navedena odredba odnosi na sve osobe kojima je jedan roditelj bio hrvatski državljanin u trenutku njihovog rođenja, bez obzira kad su te osobe rođene, Vlada Republike Hrvatske ponovo ističe da se navedena odredba može odnositi samo na osobe koje su rođene nakon 8. listopada 1991., kad je Zakon o hrvatskom državljanstvu stupio na snagu.

Drukčije tumačenje navedene odredbe u suprotnosti je s načelom kontinuiteta državljanstva te bi na vrijeme od dvije godine, stavilo van snage i odredbu članka 30. stavka 1. Zakona o hrvatskom državljanstvu, što nije bila intencija prilikom donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskom državljanstvu („Narodne novine“, broj 102/19.). U prilog tome ide i činjenica da je u navedenim izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskom državljanstvu donesena i nova odredba za osobe rođene prije 8. listopada 1991. (članak 30.a stavak 2.).

Nastavno na prijedlog da se zbog pandemije produže rokovi iz članka 5. stavka 2. i članka 30.a stavka 2. Zakona o hrvatskom državljanstvu, Vlada Republike Hrvatske podsjeća da je na sjednici održanoj 30. prosinca 2020. donijela Odluku o donošenju Operativnih programa nacionalnih manjina za razdoblje 2021.-2024., kojom je, između ostalih, donesen i Operativni program za srpsku nacionalnu manjinu u kojem je, pod točkom 3.2. Statusna prava, prihvaćena Aktivnost 3.2.2. koja se odnosi na produženje rokova iz navedenih zakonskih odredbi.

Na stranici 120. Izvješća, a vezano uz primjedbu da državljanin treće zemlje može podnijeti zahtjev za reguliranje privremenog boravka u druge svrhe, nakon isteka roka od šest mjeseci od isteka važenja privremenog boravka koji je bio odobren u druge svrhe, što dovodi do prekida kontinuiteta privremenog boravka, koji je neophodan za odobravanje dugotrajnog boravišta ili stalnog boravka, Vlada Republike Hrvatske napominje kako se privremeni boravak u druge svrhe, državljaninu treće zemlje odobrava ako ne želi boraviti u neke od drugih svrha propisanih Zakonom o strancima („Narodne novine“, broj 133/20.), primjerice spajanje obitelji, studiranje, rad, srednjoškolsko obrazovanje itd., ali zbog osobnih razloga u Republici Hrvatskoj želi boraviti duže od 90 dana.

Kod reguliranja boravka u druge svrhe, najčešće se radi o državljanima trećih zemalja koji u Republici Hrvatskoj žele boraviti radi korištenja nekretnina, dužih turističkih boravaka, liječenja, pohađanja tečaja itd. Svrhe boravka države članice imaju pravo propisati sukladno nacionalnom zakonodavstvu. Ograničenje produženja privremenog boravka odobrenog u druge svrhe onemogućava zlouporabu toga instituta, s obzirom na to da se radi o svrsi boravka, koja nije trajnog karaktera, budući da se onemogućava da osoba na osnovu te svrhe akumulira boravak za stjecanje stalnog boravka odnosno dugotrajnog boravišta te na taj način u konačnici i hrvatskog državljanstva. Stalni boravak (nacionalni) odobrava se određenim kategorijama državljana trećih zemalja pod povoljnijim uvjetima od onih za odobrenje dugotrajnog boravišta (EU *long-term*). Imajući u vidu druge kategorije osoba kojima se odobrava stalni boravak pod povoljnijim uvjetima (izbjeglice, povratnici, maloljetna djeca, članovi obitelji hrvatskih državljana itd.) Vlada Republike Hrvatske smatra da nije opravdano osobama kojima je glavni razlog boravka u Republici Hrvatskoj npr. korištenje nekretnina, duži turistički boravak itd., odobriti stalni boravak ili dugotrajno boravište.

U odnosu na primjedbu (i preporuku 89.) da protiv rješenja o odobrenju, produženju ili ukidanju privremenog boravka više nije dopuštena žalba, već upravni spor, što dovodi do smanjenja prava stranaca, jer nakon primitka rješenja stranac nema mogućnost ostanka u Republici Hrvatskoj, pa se predlaže da se Zakonom o strancima propiše da tužba upravnom sudu odgađa izvršenje rješenja ili da tužba može sadržavati zahtjev za odgovornim učinkom, potrebno je navesti da izmjene Zakona nisu potrebne iz sljedećih razloga: Zakon o upravnim sporovima („Narodne novine“, br. 20/10., 143/12., 152/14., 94/16. i 29/17.) člankom 26. stavkom 2. propisuje da sud može odlučiti da tužba ima odgovorni učinak ako bi se izvršenjem

pojedinačne odluke ili upravnog ugovora tužitelju nanijela šteta koja bi se teško mogla popraviti, ako zakonom nije propisano da žalba ne odgađa izvršenje pojedinačne odluke, a odgoda nije protivna javnom interesu. Osim toga, Zakon o strancima, člankom 188. predviđa mogućnost podnošenja zahtjeva za produljenje roka za dragovoljni odlazak.

Vezano uz primjedbu da se članovi obitelji hrvatskih državljana stavljaju u nepovoljniji položaj od članova obitelji državljana država članica Europskog gospodarskog prostora (u daljnjem tekstu: EGP) jer se državljaninu treće zemlje privremeni boravak u svrhu spajanja obitelji ili životnog partnerstva s hrvatskim državljaninom izdaje na rok do dvije godine, dok se članovima obitelji EGP-a izdaje na rok pet godina, Vlada Republike Hrvatske navodi da je Zakon o državljanima država članica Europskog gospodarskog prostora i članovima njihovih obitelji usklađen s pravnom stečevinom Europske unije, odnosno s Direktivom 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice, koja člankom 11. propisuje da se boravišna iskaznica članu obitelji koji nije državljanin države članice EGP-a izdaje s rokom važenja do 5 godina.

Kod prijave privremenog boravka za članove obitelji državljana EGP-a, govori se o poštivanju prava na slobodu kretanja državljana EGP-a te stoga i članova njihovih obitelji koji su u njihovoj pratnji, dok se kod odobravanja privremenog boravka članovima obitelji hrvatskih državljana govori o prihvatu državljana trećih zemalja na teritorij Republike Hrvatske.

Zakon o strancima je nacionalni propis te kod propisivanja roka važenja privremenog boravka ne postoji obveza usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije. Stoga je člankom 61. stavkom 1. Zakona o strancima propisano da se privremeni boravak izdaje na rok važenja do godine dana. Upravo u cilju propisivanja povoljnijeg položaja državljana trećih zemalja kojima je odobren privremeni boravak u svrhu spajanja obitelji ili životnog partnerstva s hrvatskim državljaninom, u odnosu na spajanje obitelji s trećim državljanima propisano je da se privremeni boravak za članove obitelji ili životne partnere hrvatskog državljana izdaje s rokom važenja do dvije godine.

Vezano uz primjedbu da je u Zakonu o strancima trebalo propisati iznimke da se članovima obitelji hrvatskih državljanina koji imaju specifično zanimanje i borave duži period izvan Republike Hrvatske ne ukine privremeni boravak, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da su člankom 87. Zakona o strancima propisane iznimke kada se neće donijeti rješenje o ukidanju privremenog boravka. Dodavanje novih iznimaka moglo bi dovesti do zlouporabe instituta privremenog boravka, a osim toga ne bi bilo moguće taksativno navesti sve situacije zbog kojih državljanima trećih zemalja izbivaju. Osim toga, dugotrajnim izbivanjem iz Republike Hrvatske, ne postiže se svrha privremenog boravka, da državljanin treće zemlje boravi u zemlji u kojoj ima odobrenje boravka. Ako rad državljana treće zemlje iziskuje njegov duži boravak izvan Republike Hrvatske, ne postoje zapreke da nakon povratka iz inozemstva regulira svoj boravak u Republici Hrvatskoj, ali onemogućuje da članovi obitelji ili životni partneri kojima je središte životnih uvjeta izvan Republike Hrvatske, na temelju odobrenih privremenih boravaka stječu uvjete za stalni boravak ili dugotrajno boravište, te u konačnici i hrvatsko državljanstvo.

Vezano uz primjedbu da se strancima koji su rođeni u Republici Hrvatskoj ili žive tu dugi niz godina i imaju čvrstu poveznicu s Republikom Hrvatskom, a neki su i neutvrđenog državljanstva, zbog postojanja kaznenih djela ne odobravaju privremeni boravci iz humanitarnih razloga, jer ne poštuju javni poredak, i preporuku 90. da se sukladno pravnom

stajalištu Ustavnog suda Republike Hrvatske, kada se radi o pravnoj situaciji koja ima tranzicijske elemente i u kojoj reguliranje statusa predstavlja zaštitu ljudskog prava, strancima odobrava boravak na način da ih se naknadno uvede u evidencije na stalnom boravku na dan 8. listopada 1991., te navod da se rješenje nudi u poštovanju činjenice da je Zakon o kretanju i boravku stranaca iz 1991. propisivao regulirani stalni boravak za te osobe, te da je odredba Zakona o strancima iz 2003. o ukidanju toga prava pravno manjkava, jer ne određuje što se podrazumijeva pod „definirani status u RH“, niti je to određeno nekim podzakonskim aktom, Vlada Republike Hrvatske navodi da, sukladno članku 79. Zakona o kretanju i boravku stranaca, osobe koje su imale prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj na dan 8. listopada 1991. godine stekle su status stranaca na stalnom boravku. Strancima koji nisu regulirali svoj status u Republici Hrvatskoj, stalni boravak prestao je po sili Zakona na dan 30. lipnja 2005. godine, sukladno članku 115. Zakona o strancima („Narodne novine“, broj 109/03.).

Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da se preporuka o automatskom uvođenju u evidencije stranaca na stalnom boravku na dan 8. listopada 1991., svih stranaca koji žive u Republici Hrvatskoj, dugi niz godina i imaju čvrstu poveznicu s Republikom Hrvatskom ne može primijeniti u svim slučajevima, već se na temelju analize cjelokupnog spisa treba postupati s dužnom pažnjom utvrđujući sve relevantne činjenice za svaki pojedini slučaj. U rješavanju navedenih predmeta primjenjuju se načela Zakona o općem upravnom postupku, kao što je načelo razmjernosti u zaštiti prava stranaka i javnog interesa, načelo utvrđivanja materijalne istine, načelo samostalnosti i slobodne ocjene dokaza i dr.

Stoga će Vlada Republike Hrvatske razmotriti preporuke 84., 85. i 90. Vlada Republike Hrvatske ne prihvaća preporuku 86. upućenu Ministarstvu unutarnjih poslova da odredbu članka 5. stavka 2. Zakona o hrvatskom državljanstvu primjenjuje i na podnositelje zahtjeva za stjecanje hrvatskog državljanstva rođene prije 8. listopada 1991., kao ni preporuku 89. Ministarstvu unutarnjih poslova da izradi prijedlog potrebnih izmjena Zakona o strancima koji će sadržavati odredbu kojom se omogućava da podnositelji zahtjeva za reguliranje boravka mogu ostati u Republici Hrvatskoj i nakon podnošenja pravnog lijeka protiv rješenja o odbijanju zahtjeva.

U odnosu na preporuke 87. i 88. Vlada Republike Hrvatske upućuje na Odluku o donošenju Operativnih programa nacionalnih manjina za razdoblje 2021. – 2024., koju je Vlada Republike Hrvatske donijela na sjednici održanoj 30. prosinca 2020.

3.17 STANOVANJE, ENERGETSKO SIROMAŠTVO I VODNE USLUGE

U poglavlju 3.17 Izvješća, vezano uz provedbu Javnog poziva za financiranje energetske obnove obiteljskih kuća za ranjive skupine građana u opasnosti od energetske siromaštva, Vlada Republike Hrvatske napominje kako je isti objavljen 25. lipnja 2020., a prijave na poziv trajale su od 1. rujna 2020. do kraja 2020. te nije bilo problema pravovremene prijave. Socijalni kriteriji za dodjelu sredstava u sklopu predmetnog poziva definirani su Izmjenama i dopunama Programa energetske obnove obiteljskih kuća za razdoblje od 2014. do 2020. godine s detaljnim planom za razdoblje od 2014. do 2016. godine („Narodne novine“, broj 57/20., u daljnjem tekstu: Izmjena Programa) iz svibnja 2020., na inicijativu tadašnjeg Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja, a u suradnji s tadašnjim Ministarstvom za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku. Sukladno Izmjenama Programa, centri za socijalnu skrb predlagali su korisnike sa svojih područja te su koordinirali energetske certifikatore koji su tim građanima pomagali u prijavi za sufinanciranje, a predviđene mjere

energetske obnove kao i trošak energetske certifikatora u potpunosti je financirao Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (u daljnjem tekstu: Fond).

Nadalje, u odnosu na navode kako je interes za energetske obnovu bio velik te da se prijaviti moglo samo elektroničkim putem što je izazvalo brojne probleme poput slabijeg signala na ruralnim područjima, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Fond nakon zatvaranja poziva namijenjenog svim građanima na svojim stranicama objavio popis svih zaprimljenih prijava

(https://www.fzoeu.hr/docs/popis_gradana_prijavljenih_za_sufinanciranje_energetske_obnove_obiteljskih_kuca_v2.pdf), iz kojeg je evidentno kako su se na poziv prijavili građani iz svih krajeva Republike Hrvatske, neovisno o tome radi li se o urbanim ili ruralnim sredinama. Na javni poziv namijenjen vlasnicima kuća neovisno o njihovom materijalnom statusu se u vrlo kratkom vremenu prijavio veliki broj građana, te je ukupan iznos zatraženih bespovratnih sredstava za dodjelu u okviru Javnog poziva premašen u odnosu na ukupni raspoloživi iznos planiranih financijskih sredstava zbog čega je sustav za e-Prijave Fonda sistemski zatvorio poziv te onemogućio daljnje zaprimanje novih prijava.

Također, Vlada Republike Hrvatske napominje kako dokumenti poput energetske pregleda i certifikata koje je bilo potrebno priložiti predmetnom Javnom pozivu vrijede deset godina, ako se od njihova izdavanja na kući ništa ne bude mijenjalo, te će navedeni dokumenti biti važeći i prilikom prijave na novi Javni poziv koji Fond planira objaviti u 2021. Cilj Fonda je osigurati daljnju provedbu ovog programa, kako bi financiranje bilo kontinuirano dostupno svim građanima.

U poglavlju 3.17 pod naslovom Vodne usluge navodi se da je Ured pučke pravobraniteljice upozorio Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja na praksu postupanja javnih isporučitelja vodnih usluga, odnosno isključivo korištenje obustave isporuke vodne usluge javne vodoopskrbe kao prisile za naplatu nepodmirenih dugovanja za isporučenu vodnu uslugu, umjesto pokretanja postupka prisilne naplate potraživanja, odnosno pokretanja sudskih postupaka u kojima bi dužnici mogli osporavati dug i zastarjela potraživanja. U vezi s tim, Vlada Republike Hrvatske navodi da u okviru svoje nadležnosti Ministarstvo, u suradnji s Državnim inspektoratom, operativno provodi preporuke Ureda pučke pravobraniteljice, odnosno provode se postupci nadzora nad nadležnim javnim isporučiteljima vodnih usluga u pogledu zakonitosti općih uvjeta isporuke vodnih usluga.

3.18. GRADITELJSTVO

U vezi s dijelom sadržaja Izvješća na stranicama 132. i 133. i preporuke 96., Vlada Republike Hrvatske navodi da i kada nema izvršenja inspekcijskih rješenja putem treće osobe, postupanjem građevinske inspekcije se mogu postići rezultati smanjenja broja nezakonitih građevina u prostoru.

Podatak da su investitori nezakonitog građenja (izvršenici u inspekcijskom postupku) sami uklonili 259 nezakonitih građevina, jedan je od rezultata učinka rada građevinske inspekcije. Naime, izvršenici sami uklone nezakonitu građevinu tek nakon što im inspektor uruči rješenje o 1. novčanoj kazni, kojim ih upozorava da ukoliko ponovno sami ne postupe po rješenju o uklanjanju, slijede još veće 2. i 3. kazna. Isto tako, pojedini izvršenici, kojih je tijekom 2020. bilo približno 350, a koji su gradili u građevinskom području, podnesu zahtjev za ishodenje građevinske dozvole ili naruče od projektanta glavni projekt tek nakon

zaprimanja rješenja o 1. kazni. U tim slučajevima ih građevinska inspekcija do okončanja postupka ishoda akta za građenje ne prisiljava daljnjim novčanim kaznama na uklanjanje.

Napominje se da u postupcima građevinske inspekcije novčane kazne nisu „kazne“ donesene radi prekršaja sudionika u gradnji, nego su na temelju Zakona o općem upravnom postupku, način kojim se izvršenika prisiljava na izvršenje obveze uklanjanja građevine ili sprječavanja daljnjeg građenja. Zakonom o Državnom inspektoratu („Narodne novine“, broj 115/18., u daljnjem tekstu: ZDI) je propisano da građevinska inspekcija mora donijeti ukupno tri rješenja o novčanim kaznama prije odluke o uklanjanju građevine putem ugovornog izvođača. Ukupna visina kazni određena je na temelju članka 142. stavka 2. Zakona o općem upravnom postupku, a visine pojedinih novčanih kazni se izriču sukladno Naputku o dopunama Naputka o načinu rada građevinske inspekcije („Narodne novine“, broj 80/20.).

Ujednačavanje postupanja građevinske inspekcije ovisi, između ostalih elemenata, i o broju inspektora koji u Područnim uredima obavljaju poslove nadzora građenja. Na primjer, u određenim gradovima kao što je Dubrovnik, Gospić i dr., i pored svojedobno objavljenih natječaja za prijam u državnu službu, već dugo nedostaje građevinskih inspektora. Iako Državni inspektorat, zbog obavljanja žurnih nadzora, na određena područja rasporedi inspektore iz drugih ispostava ili iz središnjice u Zagrebu, Područni uredi ne mogu zbog nedostatka inspektora postupati ujednačeno po svim zaprimljenim prijavama/inicijativama građana.

Osim navedenoga, iz sadržaja prijava građana često je razvidno da većina građana pogrešno smatra da je podnošenje prijave građevinskoj inspekciji ujedno i zahtjev stranke za pokretanje inspeksijskog postupka u smislu Zakona o općem upravnom postupku.

S obzirom na sve navedeno, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na mogućnost da se preporuka 97. zapravo odnosi na Državni inspektorat. Međutim, kako je Zakonom o gradnji („Narodne novine“, br. 153/13., 20/17., 39/19. i 125/19.) određena visina novčanih kazni o kojima odlučuju nadležni prekršajni sudovi u postupcima prekršaja sudionika u gradnji po optužnom prijedlogu građevinske inspekcije, nejasno je koje je novčane kazne pravobraniteljica imala u vidu.

Dalje, Vlada Republike Hrvatske primjećuje da je u dijelu koji se odnosi na primjenu prava prednosti pri zapošljavanju, stranica 142. Izvješća, u kojem je navedeno: „U pogledu nadzora primjene prava prednosti pri zapošljavanju, Inspektorat rada je, prema preliminarno prikupljenim podacima za 2020., donio 32 rješenja u kojima su utvrdili povredu prava prednosti, radi čega su nadležnim sudovima podnijeli 30 optužnih prijedloga“, pogrešno interpretiran podatak koji je Državni inspektorat dostavio pučkoj pravobraniteljici, vezano uz jedno od postavljenih pitanja pučke pravobraniteljice iz nadležnosti inspekcije rada. Naime, inspekcija rada Državnog inspektorata je u 2020. u 32 upravna postupka donijela rješenja povodom zahtjeva osoba iz članka 102. stavaka 1.-3. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji („Narodne novine“, broj 121/17. i 98/19., u daljnjem tekstu: ZHB), no u istima nije utvrdila povredu prava prednosti pri zapošljavanju niti su navedeni prekršajni postupci vezani za uskraćivanje prava prednosti pri zapošljavanju, već su optužni prijedlozi podneseni zbog drugih povreda prekršajno sankcioniranih odredba članaka 102. i 103. ZHB-a. S time u vezi, Vlada Republike Hrvatske navodi da je 5 optužnih prijedloga podneseno radi osnovane sumnje u počinjenje prekršaja iz članka 102. stavka 5. ZHB-a, 12 optužnih prijedloga radi osnovane sumnje u počinjenje prekršaja iz članka 103. stavka 2. ZHB-a, te 13 optužnih prijedloga radi osnovane sumnje u počinjenje prekršaja iz

članka 103. stavka 3. ZHB-a, kažnjivih po članku 190. stavku 1. točkama d., f. i g., stavcima 2. i 3. ZHB-a.

Nadalje, vezano uz navode o požaru na odlagalištu otpada Prudinec/Jakuševac na stranici 163. Izvješća, Vlada Republike Hrvatske se očituje da je 24. srpnja 2019. unutar prostora odlagališta otpada Prudinec/Jakuševac, na kojem Podružnica Čistoća Zagrebačkog holdinga d.o.o. obavlja razvrstavanje i skladištenje prikupljenog neopasnog i inertnog - glomaznog otpada, došlo do izbijanja požara kojim je opožareno pet vrsta otpada (glomazni otpad, otpadne gume, drvo, plastika i metali). Po gašenju požara od strane ovlaštene osobe, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, obavljena je analiza opožarenog otpada kojom su utvrđene dvije vrste, i to: otpad od pirolize koji sadrži opasne tvari i komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način. Sav otpad je predan ovlaštenim osobama, osim otpada od pirolize koji je odložen na odlagalište Davor, iz razloga što zagrebačko odlagalište ne posjeduje dozvolu za odlaganje te vrste otpada. Što se tiče navoda o uzorkovanju tla, također na stranici 163. Izvješća, inspektor zaštite okoliša nije naredio uzorkovanje zbog toga što je samo međuskladište na betonskoj podlozi sa zatvorenim sustavom odvodnje, čime nije došlo do onečišćenja tla.

3.19 FINACIJE

U Izvješću pod točkom 3.19 Financije, navedena je problematika provedbe ovrhe odnosno dugotrajno postupanje u ovršnim postupcima, postupanje agencija za naplatu potraživanja i općenito težak socioekonomski položaj prezaduženih građana te niska razina financijske pismenosti.

Što se tiče postupanja agencija za naplatu potraživanja u Izvješću se ukazuje na vjerovnikovo učestalo pozivanje dužnika na plaćanje, odbijanje dužnikovog prijedloga o uvjetima i načinu daljnje otplate kredita, propuštanje novog vjerovnika da stupi u pravnu poziciju ustupitelja te sumnju na dvostruke naplate. Nadalje, ukazuje se na nedostatak propisa kojim bi se regulirao rad društava koja otkupljuju dospjela potraživanja te uspostava nadzornog tijela kojem bi se građani mogli obratiti pritužbom na njihovo postupanje. Također se traži informacija da li Ministarstvo financija i Hrvatska narodna banka planiraju osnovati radnu skupinu čija bi zadaća u 2021. bila izraditi prijedlog zakona kojim bi se uredila navedena materija.

Vlada Republike Hrvatske napominje da Ministarstvo financija aktivno sudjeluje i prati razvoj zakonodavstva na razini Europske unije. Iako se očekivalo da će ovo pitanje u velikoj mjeri biti zajednički uređeno za sve države članice još tijekom 2020., to se još uvijek nije dogodilo. U ovom prijelaznom razdoblju Ministarstvo financija, sagledavajući sve okolnosti, razmatra koje je optimalno rješenje kako bi se uredilo pitanje otkupa dugova i kredita bez da se bilo koju stranu dovede u nepovoljniji položaj, ali i uređenja rada i nadzora nad pravnim osobama koje se bave takvom djelatnošću.

U Izvješću se opisuje i težak socioekonomski položaj prezaduženih građana nastao uslijed posljedica epidemije i potresa, što je osobito ugrozilo položaj onih koji se nisu uspjeli oporaviti ni od prethodne krize. Također, navodi se i važnost postizanja financijske stabilnosti kojim bi se riješio problem socijalne isključenosti i smanjenja siromaštva na način da se potakne interes za individualnim savjetovanjem te povećanjem financijske pismenosti.

U odnosu na preporuku 99. da se u suradnji sa svim relevantnim dionicima, izradi prijedlog novog, cjelovitog Ovršnog zakona, Vlada Republike Hrvatske ističe da su Zakonom o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona („Narodne novine“, broj 131/20.) propisana dodatna zakonodavna rješenja koja omogućavaju zaštitu dostojanstva ovršenika uz zadržavanje načela proporcionalnosti između interesa vjerovnika i interesa dužnika. S ciljem pojednostavljenja i moderniziranja ovršnog postupka uvodi se elektronička komunikacija i elektronički obrasci kako bi ovršni postupak bio jasniji, dostupniji i transparentniji za sve stranke i sudionike u ovršnom postupku. Smanjeni su troškovi postupka na način da više nema troška izdavanja potvrde o pravomoćnosti i ovršnosti jer se ona više ne izdaje na zahtjev ovrhovoditelja te su brisane odredbe o predvidivim troškovima. Također, radi zaštite dostojanstva ovršenika Zakonom je propisano da se ovrha radi ispražnjenja i predaje nekretnine ne provodi u razdoblju od 1. studenoga do 1. travnja prema fizičkoj osobi koja ne obavlja određenu upisanu djelatnost te fizičkoj osobi koja obavlja određenu upisanu djelatnost ako se ovrha ne provodi u vezi s tom djelatnošću. Osim toga, proširen je i krug primanja izuzetih od ovrhe. Tim izmjenama Ovršnog zakona ovršni postupak je učinjen bržim i efikasnim te manje tegobnim za ovršenika.

U odnosu na izradu novog cjelovitog Ovršnog zakona, Vlada Republike Hrvatske napominje da Ministarstvo pravosuđa i uprave provodi detaljnu analizu postojećeg sustava te poduzima odgovarajuće korake kako bi se donijeli propisi u skladu s europskim standardima i koji u cijelosti služe potrebama građana Republike Hrvatske s posebnim naglaskom na to da se za ovršni postupak propišu dugoročno održiva rješenja koja će osigurati da se ovršni postupak provodi učinkovito i što manje nepovoljno za ovršenike.

3.20 ZAŠTITA POTROŠAČA

Vlada Republike Hrvatske ukazuje da je umjesto riječi: „teleoperater“ potrebno navoditi riječ: „operator elektroničkih komunikacija“, radi usklađivanja terminologije sa Zakonom o elektroničkim komunikacijama („Narodne novine“ br. 73/08, 90/11., 133/12, 80/13, 71/14. i 72/17.), s obzirom da je stupanjem na snagu tog Zakona 1. srpnja 2008. prestao važiti Zakon o telekomunikacijama („Narodne novine“ br. 122/03, 158/03, 60/04 i 70/05.), slijedom čega je pojam „telekomunikacije“ zamijenjen pojmom „elektroničke komunikacije“.

3.21 BRANITELJI I CIVILNE ŽRTVE RATA

Na stranici 142. Izvješća navodi se kako postupci ostvarivanja statusa hrvatskog ratnog vojnog invalida traju predugo. Razlog dugotrajnosti je u tome što je važećim Zakonom o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji propisano da je svaki predmet potrebno prvo uputiti na prethodnu stručnu procjenu u ovlaštenu zdravstvenu ustanovu, nakon toga Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, a tek potom nadležnom upravnom tijelu u županiji odnosno Gradu Zagrebu koji donosi rješenje, a osim toga uslijed epidemije COVID-19 dodatno se produljilo trajanje postupka. Kako bi se ubrzao postupak ostvarivanja statusa hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da je Ministarstvo hrvatskih branitelja već pokrenulo postupak izmjena i dopuna Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji.

Nadalje, u odnosu na navod na stranici 142. da „iako MHB svake godine unapređuje sustav zdravstvene skrbi, od 2017. u prosjeku godišnje umire 4.600 hrvatskih branitelja.“, Vlada Republike Hrvatske napominje da je broj prosječnih smrti hrvatskih

branitelja iz Domovinskog rata od 2018. nešto veći, a bitniji porast smrtnosti bilježi se u 2020. Skok u 2020. jednim dijelom je i posljedica smrti uzrokovanih bolesti COVID 19, ali će i broj smrti hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata očekivano rasti svake godine radi činjenice da hrvatski branitelji kao populacija stare. Vlada Republike Hrvatske navodi da od 2017. godišnje prosječno umre oko 4900 hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

U odnosu na navode na stranici 143. kako su „*Potrebe za programima psihosocijalne podrške veće od postojećih kapaciteta, osobito ako se uzme u obzir da je prijedlogom Zakona o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata predviđeno da će se u Centrima za psihosocijalnu pomoć pružati podrška i za civilne žrtve rata u većem opsegu nego do sada.*“, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da civilne žrtve rata nisu nova kategorija korisnika u provedbi Nacionalnog programa psihosocijalne i zdravstvene pomoći sudionicima i stradalnicima iz Domovinskog rata, Drugog svjetskog rata te povratnicima iz mirovnih misija koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila 2014., te odredila Ministarstvo hrvatskih branitelja za nositelja. Osim toga, Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji sadrži pravnu osnovu koja će omogućiti angažman dodatnog broja vanjskih suradnika sukladno nastalim potrebama korisnika za ovakvim oblikom skrbi.

Vežano uz navode na stranici 143. Izvješća koji se odnose na potpore koje se dodjeljuju organizacijama civilnog društva, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Ministarstvo hrvatskih branitelja, provodeći natječaje i javne pozive za udruge iz Domovinskog rata, iste provodi, između ostaloga, u području psihološkog i socijalnog osnaživanja te podizanja kvalitete življenja braniteljske i stradalničke populacije u kojima su kao prihvatljive aktivnosti navedene i edukacije, aktivnosti koje doprinose socijalnoj integraciji odnosno borbi protiv socijalne isključenosti, doprinose zaštiti dostojanstva i poboljšanju psihofizičkog stanja i sl. aktivnosti, a što će nastaviti činiti i u budućnosti prilagođavajući se potrebama populacije o kojoj skrbimo.

Dalje, u odnosu na tekst Izvješća na stranici 143. koji se odnosi na traženje osoba nestalih u Domovinskom ratu i u kojem se navodi kako „*Podatci o nacionalnoj pripadnosti nestalih osoba kojima raspolaže MHB su okvirni i nisu javno dostupni.*“, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da ne podržava objavu podataka o narodnosti nestalih osoba.

Naime, sadržaj Evidencije osoba nestalih u Domovinskom ratu i Evidencije smrtno stradalih osoba u Domovinskom ratu za koje nije poznato mjesto ukopa, propisani su Pravilnikom o načinu vođenja tih evidencija („Narodne novine“, broj 22/20.), a navedenim Pravilnikom nisu predviđeni podaci o narodnosti nestalih osoba. Osim toga, podaci o narodnosti nestalih osoba kojima raspolaže Ministarstvo hrvatskih branitelja mogu se smatrati tek okvirnim podacima, budući da nisu utemeljeni na neposrednom izjašnjavanju nestalih osoba nego članova njihovih obitelji prilikom pokretanja postupka traženja, pri čemu su isti nepotpuni jer se u značajnom broju slučajeva obitelji nisu izjasnile o nacionalnosti svojih nestalih članova. Konačno, budući da je pitanje nestalih osoba prioritetno humanitarno pitanje, postupak traženja odvija se neovisno o njihovom podrijetlu, nacionalnoj ili bilo kojoj drugoj pripadnosti te bi iznošenje tih podataka moglo biti povodom raznim zlouporabama.

Nadalje, u Izvješću se navodi kako bi „*podatke o žrtvama, vremenu, mjestu i okolnostima njihova stradanja, pa i o nacionalnoj pripadnosti, bilo bi korisno učiniti dostupnima, kako bi cijelo društvo bilo upoznato s događajima iz Domovinskog rata. U tom kontekstu, ohrabruju aktivnosti koje Vlada planira provesti u području prava civilnih žrtava*

rata prema Operativnim programima za nacionalne manjine 2021.-2024., među kojima je i novo izdanje Knjige nestalih osoba s inkluzivnom metodologijom te javnim informiranjem.“. Vezano uz to, Vlada Republike Hrvatske napominje da je cjeloviti popis osoba nestalih na području Republike Hrvatske i smrtno stradalih osoba za koje nije poznato mjesto ukopa javno dostupan. Naime, u suradnji Ministarstva hrvatskih branitelja, Hrvatskog Crvenoga križa i Međunarodnoga odbora Crvenoga križa, do sada su objavljena četiri izdanja Knjige osoba nestalih na području Republike Hrvatske, s podacima o vremenu i mjestu njihovoga nestanka, odnosno stradanja. Zadnje, četvrto izdanje Knjige dostupno je i na službenim stranicama Ministarstva hrvatskih branitelja, kao i na službenim stranicama Hrvatskog Crvenoga križa i Međunarodnog odbora Crvenoga križa. Ministarstvo je na isti način iniciralo i objavu petog izdanja navedene Knjige, te je u tijeku usklađivanje osobnih podataka s drugim nadležnim tijelima.

Glede pozivanja na *inkluzivnu metodologiju* potrebno je istaknuti kako su i u svim dosadašnjim izdanjima Knjige osoba nestalih na području Republike Hrvatske, bile uvrštene sve nestale i smrtno stradale osobe na području Republike Hrvatske za koje nije poznato mjesto ukopa, uključujući i državljane drugih država, a za koje je pokrenut postupak traženja sukladno standardima Međunarodnog odbora Crvenoga križa koje je Republika Hrvatska u cijelosti prihvatila i ugradila u svoj rad (a na što pozivaju i Rezolucije Opće skupštine Ujedinjenih naroda koje se odnose na nestale osobe).

O svim aktivnostima koje nadležna tijela Republike Hrvatske poduzimaju radi pronalaska nestalih osoba, redovno i cjelovito se obavještavaju članovi obitelji nestalih osoba, udruge koje ih okupljaju kao i sveukupna javnost putem priopćenja na web stranici Ministarstva hrvatskih branitelja.

U izvješću se navodi kako je „*potrebno uložiti dodatne napore koji će zaista rezultirati pronalaskom što većeg broja nestalih, kako bi obitelji saznale istinu o sudbini svojih članova.*“. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Republika Hrvatska, putem nadležnih tijela, već provodi sve aktivnosti i poduzima mjere za ubrzanje postupka pronalaska prikrivenih grobnica te ekshumacije i identifikacije pronađenih posmrtnih ostataka svih stradalih osoba, o čemu je Ministarstvo hrvatskih branitelja detaljno informiralo pučku pravobraniteljicu dopisom prilikom dostave podataka od 11. siječnja 2021.

Međutim, za veću učinkovitost procesa traženja, kako je istaknuto i u dopisu prilikom dostave podataka, od presudnoga je značaja puna suradnja Republike Srbije koja nedvojbeno raspolaže informacijama i dokumentacijom o mjestima masovnih i pojedinačnih grobnica na ranije okupiranim područjima Republike Hrvatske te informacijama o osobama za kojima Republika Hrvatska traga.

U odnosu na preporuku 102. Ministarstvu hrvatskih branitelja da nastavi s osnivanjem Veteranskih centara na cijelom području Republike Hrvatske, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Ministarstvo 17. prosinca 2019. potpisalo ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za EU projekt „Uspostava veteranskih centara u Republici Hrvatskoj“. Ukupna vrijednost ugovora iznosi 328,8 milijuna kuna, a provedba cijelog projekta trajat će do 1. siječnja 2023. Veteranski centri bit će uspostavljeni u Daruvaru, Petrinji, Sinju i Šibeniku, za koje su izrađeni idejni, glavni i izvedbeni projekti i ishodne građevinske dozvole. Projekt uključuje adaptaciju, izgradnju i opremanje veteranskih centara u Petrinji, Sinju i Šibeniku rekonstruiranjem napuštenih bivših vojarni, dok će se u Daruvaru centar graditi iz temelja. Izrađena je studija izvodljivosti s analizom troškova i koristi te su potpisani Sporazumi o

suradnji s gradovima kojima se uređuje suradnja pri uspostavi rada veteranskih centara, a uključenjem lokalnih dionika u provedbi psihosocijalnih programa i programa tjelesne rehabilitacije za korisnike, gradovi će pružati podršku Ministarstvu u radu veteranskog centra. U 2020. provedeni su postupci javne nabave za izvođenje radova te su, sukladno tome, u lipnju i srpnju započeli radovi na svim predviđenim lokacijama veteranskih centara, a rok izvršenja iznosi najviše 18 mjeseci od dana uvođenja u posao upisanog u građevinsku knjigu i građevinski dnevnik radova.

Uz navedeno, ukupni kapaciteti sva četiri veteranska centra uključuju 570 ležajeva i prosječno 11.902 korisnika godišnje, a programi će uključivati smještaj do tri tjedna te dnevni boravak korisnika. U veteranskim centrima ciljanoj skupini pružat će se sveobuhvatna skrb, s posebnim naglaskom na aktivno uključivanje u život zajednice. Osim što će se u veteranskim centrima pružati stručna pomoć od strane multidisciplinarnog tima (psiholog, socijalni radnik, fizioterapeut, kineziolog, ostalo stručno i medicinsko osoblje) i usluge ciljanoj populaciji po uzoru na uspješan rad Doma hrvatskih veterana u Lipiku, veteranski će centri biti i mjesta okupljanja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata na kojima će se povezivati i međusobno informirati o mogućnostima zapošljavanja, poduzetništva, pokretanja zadruga, bavljenja sportom i dr. Iskustva Doma hrvatskih veterana u Lipiku od iznimnog su značaja, kako za financijske projekcije, tako i za procjenu potrebnih kapaciteta budućih veteranskih centara te izradu stručnih programa.

Također, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo hrvatskih branitelja, s ciljem povećanja socijalne uključenosti i unaprjeđenja kvalitete življenja hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata, u okviru Europskog socijalnog fonda, Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ iniciralo objavu otvorenog trajnog poziva „Razvoj i širenje mreže izvaninstitucionalnih usluga za hrvatske branitelje i stradalnike Domovinskog rata“, a kojeg je u dva navrata tijekom 2018. i 2019. objavilo tadašnje Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku u svojstvu Posredničkog tijela razine 1. Slijedom navedenoga, 22. veljače 2019. potpisano je 17, te 25. veljače 2020. 29 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava s udrugama iz Domovinskog rata. Temeljem provedenog poziva trenutno ukupno 46 udruga iz Domovinskog rata pruža usluge psihosocijalne pomoći, usluge pomoći u obavljanju svakodnevnih životnih aktivnosti te usluge zdravstvene skrbi na području cijele Republike Hrvatske, a svoje će projekte provoditi i tijekom 2021.

Uspostava novih veteranskih centara u Republici Hrvatskoj, kao i provedba stručnih programa u veteranskim centrima te aktivnosti pružanja socijalnih i izvaninstitucionalnih usluga za ciljanu populaciju sufinancirat će se i sredstvima EU fondova u okviru naredne financijske perspektive 2021. – 2027.

3.23 DISKRIMINACIJA U PODRUČJU I TEMELJEM OBRAZOVANJA

Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da se u Izvješću miješaju vrste visokih učilišta pa se tako na stranici 146. Izvješća navodi da sveučilišta provode nadzor nad provedbenim aktima visokih učilišta, iako sveučilišta ni na koji način ne provode nadzor nad aktima veleučilišta i visokih škola, nego isključivo vlastitih sastavnica – fakulteta i umjetničkih akademija. Identičnu zabunu o vrstama visokih učilišta Vlada Republike Hrvatske pronalazi u primjeru na stranici 147. Izvješća, u zadnjem odlomku u kojemu se spominje kandidat kojemu je bio onemogućen završetak fakulteta, a radilo se o predmetu poznatom Ministarstvu znanosti i obrazovanja koji se odnosio na studenta javnog veleučilišta. Stoga Vlada Republike Hrvatske ukazuje na definicije vrsta visokih učilišta propisanim Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i

visokom obrazovanju („Narodne novine“, br. 123/03., 105/04., 174./04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13., 139/13., 101/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 60/15. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 131/17., u daljnjem tekstu: Zakon).

Isto tako, na stranici 146. Izvješća u drugom odlomku navodi se kako „visokoobrazovni sustav u RH za sada nema adekvatan pravni okvir za razvoj novih oblika i metoda poučavanja te ga je potrebno reformirati usvajanjem novih standarda koji bi definirali ključne elemente studiranja na daljinu“ te se u skladu s navedenim daje preporuka broj 105. na stranici 146. Izvješća koja glasi: „Ministarstvu znanosti i obrazovanja i Sveučilištima da izrade pravni okvir mješovitog modela nastave u okviru visokog obrazovanja.“. Međutim, u članku 79. stavku 4. Zakona propisano je kako se studij može organizirati kroz sustav učenja na daljinu što posebno odobrava Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (u daljnjem tekstu: Nacionalno vijeće).

Vlada Republike Hrvatske posebno napominje kako je Nacionalno vijeće slijedom spomenute odredbe iz članka 79. stavka 4. Zakona donijelo Kriterije i postupke za vrednovanje *online studija* u 2016. u kojem su kao studiji na daljinu definirani oni kojima se više od 50 % predmeta izvodi na daljinu, a u skladu s navedenim Kriterijima otada je vrednovana nekolicina programa. Nadalje, Nacionalno vijeće je 28. kolovoza 2020. objavilo Preporuke i smjernice za izvođenje nastave na visokoškolskim ustanovama u zimskom semestru akademske godine 2020./2021. koje definiraju mješoviti oblik nastave kao onaj u kojemu se više od 20 % nastave izvodi na daljinu te ujedno preporučaju akreditaciju studijskih programa, u skladu sa spomenutim Kriterijima, svima koji planiraju pandemijsku „klasičnu nastavu u virtualnom okruženju“ dugoročno zamijeniti „nastavom na daljinu“, nadajući se da to neće biti primorani svi programi visokih učilišta. Dakle, Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da je postojeći okvir (u kojem je nužno provesti poseban postupak akreditacije za sve programe kojih se više od 50 % izvodi na daljinu, a opravdano je izvoditi nastavu putem e-učenja u manjem omjeru ili izvanredno zbog pandemije) dovoljno jasan, stoga dana preporuka u Izvješću nije primjerena, odnosno potrebno ju je jasnije argumentirati.

Vlada Republike Hrvatske predlaže da se uvaži činjenica da je u sustavu socijalne skrbi od dobivenog rasporeda kvota pripravnčkih mjesta za 2020. godinu (120 mjesta) u razdoblju od srpnja 2020. do 8. prosinca 2020. zaposleno ukupno 110 stručnih radnika u svojstvu pripravnika (7 ustanova još nije bilo uspjelo realizirati mjeru, a u 3 ustanove još je trajala procedura sklapanja ugovora o radu, odnosno natječajni postupak).

3.24 DISKRIMINACIJA TEMELJEM VJERE I SLOBODA VJEROISPOVIJEDI

U odnosu na slobodu vjere i slobodu vjeroispovijedi Izvješće sadrži navode da su područje zaštite od diskriminacije temeljem vjere te slobode vjeroispovijedi u 2020. obilježili događaji povezani s epidemiološkim mjerama, odnosno propisivanjem ograničenja koja su izravno utjecala na mogućnost održavanja bogoslužja i drugih vjerskih obreda koji predstavljaju oblik javnog iskazivanja vjere te sačinjavaju jednu od sastavnica slobode vjeroispovijedi, kako je zajamčena Ustavom Republike Hrvatske i međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima kojim je Republika Hrvatska pristupila.

Općenito, u odnosu na navedeno Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ustavni sud Republike Hrvatske u tri svoja rješenja od 23. veljače 2021. (poslovni brojevi: U-II-5709/20, U-II-6087/20 i U-II-364/21) odlučivao o ustavnosti i zakonitosti odluka Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske:

Odluke o nužnim epidemiološkim mjerama kojima se ograničavaju okupljanja i uvode druge nužne epidemiološke mjere i preporuke radi sprječavanja prijenosa bolesti COVID-19 putem okupljanja („Narodne novine“, broj 131/20.) koja je bila na snazi od 27. studenoga do 21. prosinca 2020., i

Odluke o nužnim epidemiološkim mjerama kojima se ograničavaju okupljanja i uvode druge nužne epidemiološke mjere i preporuke radi sprječavanja prijenosa bolesti COVID-19 putem okupljanja („Narodne novine“, br. 141/20., 1/21., 2/21., 8/21. i 14/21), koja je u odnosu na vjerska okupljanja i pogrebe i danas na snazi, konkretno osporavanju pojedinih alineja točke III. stavka 1. Odluke kojima se ograničava broj osoba na vjerskim obredima i pogrebima na 25 osoba, te zabranjuje rad ugostiteljskih objekata te sportske aktivnosti u dvoranama (uz iznimke).

U provedenim ustavnosudskim postupcima Ustavni sud Republike Hrvatske je pojedinačno razmotrio jesu li mjere propisane navedenim Odlukama razmjernje cilju koji se želio postići, odnosno postoji li prijevika društvena potreba za njihovo donošenje. Pritom je Ustavni sud Republike Hrvatske iz pribavljenih očitovanja Vlade Republike Hrvatske (očitovanje u predmetu broj: U-II-5709/2020 KLASA: 022-03/20-39/30, URBROJ: 50301-04/12-21-4, od 7. siječnja 2021. i očitovanje u predmetu broj: U-II-5788/2020 KLASA: 022-03/21-39/04, URBROJ: 50301-04/12-21-4, od 4. veljače 2021.) utvrdio da je razvidno da se ograničavanje javnih okupljanja, pa i onih vjerskih na vjerskim obredima i pogrebima/posljednjim ispraćajima temelji na stručnim spoznajama epidemiologa, te stručnom prijedlogu mjera Referentnog centra za epidemiologiju zaraznih bolesti Ministarstva zdravstva od 23. studenoga 2020. Stoga je Ustavni sud Republike Hrvatske ocijenio da mjere koje predlagatelji smatraju nesuglasnima s člankom 40. Ustava predstavljaju nužne mjere poduzete sa svrhom zaštite zdravlja cjelokupne populacije koja se nalazi na teritoriju Republike Hrvatske, a posredno i zdravstvenog sustava.

Pritom je sukladno obrazloženju rješenja, broj: U-II-5709/2020 i U-II-5788/2020 Ustavni sud Republike Hrvatske imao u vidu stajalište iz rješenja broj: U-II-3170/2020 i dr., od 14. rujna 2020. da u posebnim okolnostima, kada je nužno poduzeti hitne mjere kako bi se zaštitili životi i zdravlje građana, dakle, nedvojbeno i u situaciji kao što je ugrožavanje života i zdravlja svih građana izazvano pandemijom/epidemijom bolesti COVID-19, postoji obveza države (nadležnih vlasti) da u skladu sa svojim ovlastima poduzme mjere nužne za zaštitu života i zdravlja građana. U takvim situacijama prema stajalištu Ustavnog suda Republike Hrvatske javni interes (zaštita života i zdravlja građana) ima prevagu nad pojedinačnim pravima građana te su oni dužni poštovati i postupati po mjerama (preventivnim, sigurnosnim i sl.) koje nadležna tijela donose kako bi zaštitila živote i zdravlje cjelokupne populacije. U odnosu na ograničenje broja osoba koje mogu prisustvovati pogrebima i posljednjim ispraćajima, Ustavni sud Republike Hrvatske je napomenuo da se ne radi ni o kakvom ograničenju prava iz članka 40. Ustava Republike Hrvatske, jer okolnost da je 25 osoba prisutno na pogrebu ne sprječava obavljanje vjerskih obreda i javnog iskazivanja vjeroispovijedi.

Zaključno, Ustavni sud Republike Hrvatske je ocijenio da uslijed snažnog javnog interesa postoji prijevika društvena potreba zbog koje je ograničeno okupljanje vjernika na vjerskim obredima te da mjerama iz odluka Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske nije

ograničeno ustavno jamstvo slobode vjeroispovijedi i slobodnog javnog očitovanja vjere do te mjere da bi bila narušena sama bit navedenog jamstva. Prema stajalištu Ustavnog suda Republike Hrvatske, tu ocjenu ne mijenja ni prigovor da je moguće organizirati prisustvovanje vjerskim obredima u vjerskim objektima na drugačiji način, kako je to organizirano u kazalištima ili kinima.

Nadalje, Izvješće sadrži navod da su čelne osobe vjerskih zajednica u načelu podržavale epidemiološke mjere i ukazivale na njihovu važnost, čime su doprinijele borbi protiv epidemije, te da su izuzetak pojedinačni incidenti. U odnosu na događaj naveden u Izvješću, koji se odnosi na nepravovremeno izdavanje propusnice pastoru manjinske vjerske zajednice čime je posredno došlo do nemogućnosti održavanja vjerskog obreda za Božić 2020., odnosno mogućeg ograničavanja iskazivanja vjere, Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da navedeni događaj valja okarakterizirati kao pojedinačni incident/slučaj koji nema obilježje sustavnog pristupa mjerodavne vlasti.

U odnosu na preporuku 109., Vlada Republike Hrvatske ističe da je Hrvatska radiotelevizija sklopila sporazum s Hrvatskom biskupskom konferencijom 27. srpnja 2000. Također, Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj, Islamska zajednica u Hrvatskoj, Židovska općina Zagreb, Evangelička crkva u Republici Hrvatskoj, Reformirana kršćanska kalvinska crkva u Hrvatskoj, Kršćanska adventistička crkva u Republici Hrvatskoj, Savez baptističkih crkava u Republici Hrvatskoj i Evandeoska (Pentekostna) crkva u Republici Hrvatskoj sklopile su 25. srpnja 2005. Sporazum broj 938/05 s Hrvatskom radiotelevizijom. Navedenom Sporazumu naknadno su pristupile redom sljedeće vjerske zajednice: Židovska vjerska zajednica BetIsrael (Dodatak broj 262/10 Sporazuma), Bugarska pravoslavna crkva, Hrvatska starokatolička crkva i Makedonska pravoslavna crkva u Hrvatskoj (II. Dodatak broj 775/11 Sporazuma), Protestantska reformirana kršćanska crkva u Republici Hrvatskoj (III. Dodatak broj 384/16 Sporazuma), Savez crkava Riječ života (IV. Dodatak broj 253/17 Sporazuma) i Crkva cjelovitog evanđelja (V. Dodatak broj 111/18 Sporazuma).

Sporazumi koje je Hrvatska radiotelevizija sklopila sa crkvama i vjerskim zajednicama odredili su pravne okvire programa religijske kulture na Hrvatskoj radioteleviziji, odnosno uredili su međusobna prava i obveze u svezi sa suradnjom na ostvarivanju sadržaja vjerskog programa na Hrvatskoj radioteleviziji.

U skladu s člankom 36. Ugovora Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2022. sklopljenog na temelju članka 13. stavka 1. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji („Narodne novine“, br. 137/10., 76/12., 78/16. i 46/17.) Hrvatska radiotelevizija je dužna ostvariti obveze iz sporazuma s Hrvatskom biskupskom konferencijom i drugim vjerskim zajednicama.

3.27 IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI

Vežano uz preporuku 114. da se osigura brže rješavanje povodom žalbe u predmetima povrata/naknade za oduzetu imovinu te izvlaštenja, Vlada Republike Hrvatske ističe kako će Ministarstvo pravosuđa i uprave poduzeti sve potrebne mjere koje će za cilj imati brže rješavanje žalbi u predmetima povrata/naknade za oduzetu imovinu te izvlaštenja.

4. OSOBE LIŠENE SLOBODE I DJELOVANJE NACIONALNOG PREVENTIVNOG MEHANIZMA

Zatvorski sustav

Vežano uz preporuku 117. da se unaprijedi postupanje po pritužbama podnesenim sukladno Zakonu o izvršavanju kazne zatvora i Pravilniku o kućnom redu u zatvorima za izvršavanje istražnog zatvora, Vlada Republike Hrvatske ističe da se u postupku zaprimanja pritužbe zatvorenika, te prilikom izrade izvješća u odnosu na zaprimljenu pritužbu, provjeravaju sva postupanja službenika prema zatvoreniku (ne samo ona na koja se zatvorenik pritužuje), razmatraju se relevantnost poduzetih radnji kao i zakonitost svakog dijela postupka na koji se zatvorenik pritužuje (način obavljanja poslova, uzrok i nastale posljedice). Opisano događanje iz pritužbe zatvorenika nastavlja se pratiti putem komunikacijskih i nadzornih kanala uključenih službenika u kaznenom tijelu u svrhu prevencije ponavljanja istog.

Na opisani način, nastoji se utvrditi činjenično stanje događaja na koji se zatvorenik pritužuje, a koje na temelju eventualno uočenih negativnih odstupanja, otvara prostor za poduzimanje odgovarajućih korektivnih akcija uz istodobno osiguravanje zaštite zatvorenika.

Dakle, u cilju postizanja jasnoće i otklanja svih eventualnih nepravilnosti, poduzet će se svi potrebni koraci, a što uz dostavljanje detaljnog izvješća iz kaznenih tijela o postupanju prema zatvoreniku, uključuje i donošenje odluke o sljedećim nadzornim radnjama koje je potrebno poduzeti, a u pravilu, obavlja se i neposredan razgovor sa zatvorenikom.

Nadalje, u svrhu odgovarajućeg postupanja odnosno učinkovitosti pravovremenog utvrđivanja pritužbi i predstavki od strane zatvorenika koji se pritužuju sukladno članku 15. Zakona o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“, broj 14/21.) poduzete su određene mjere od strane Središnjeg ureda za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa i uprave (u daljnjem tekstu: SUZS-MPU), i to u formi pisanog naloga prema svim kaznenim tijelima za žurnost u postupanju prilikom očitovanja po pritužbama zatvorenika. Očitovanja o pritužbama potrebno je dostaviti putem elektroničke pošte kako bi se što ažurnije odgovaralo na pritužbe zatvorenika te također očitovanja moraju biti precizna i sadržavati potpune i konkretne podatke kako bi se izbjegla ponovna dopisivanja SUZS-MPU i kaznenog tijela.

Vežano uz preporuku 118. da se izradi strategija borbe protiv među-zatvoreničkog nasilja, Vlada Republike Hrvatske ističe da se prilikom postupka prijama zatvorenika, a zatim kontinuirano tijekom izvršavanja kazne utvrđuju se rizici, uključujući rizik da zatvorenik bude počinitelj i/ili žrtva fizičkog nasilja, o čemu se vodi računa kod smještaja zatvorenika i uključivanja u zajedničke aktivnosti. Zatvorenike kod kojih je procijenjen rizik od nasilnog ponašanja uključuje se u odgovarajuće programe tretmana (NAS - Program tretmana počinitelja kaznenih djela s obilježjima nasilja i ART - Aggression Replacement Training). Pojava nasilja prema drugim zatvorenicima se sankcionira kroz stegovni postupak, a u slučaju da počinjeno nasilje ispunjava obilježja kaznenog djela, o tome se obavještavaju nadležna državna tijela radi poduzimanja mjera iz svoje nadležnosti.

U srpnju 2018. SUZS-MPU, temeljem preporuke pučke pravobraniteljice, izdao je uputu kaznenim tijelima u svrhu veće zaštite zatvorenika s problemima mentalnog zdravlja ili teškoćama u intelektualnom funkcioniranju, u kojoj se naglašava nužnost preventivnog

djelovanja u svrhu sprječavanja među-zatvoreničkog nasilja i zlostavljanja te manipulacije zatvorenicima koji manifestiraju ovakve probleme i teškoće. Sukladno ovoj uputi, u Centru za dijagnostiku i tijekom procedure prijama zatvorenika i maloljetnika u kaznenom tijelu, kao i tijekom prijama istražnih zatvorenika i kažnjenika detektira se i evidentira prisutnost ili sumnju u prisutnost problema mentalnog zdravlja ili teškoća u intelektualnom funkcioniranju te se ocjenjuje povezanost ovih problema i teškoća s rizikom od povećane izloženosti nasilju, zlostavljanju i manipulaciji od strane drugih zatvorenika. Prilikom procjenjivanja rizika i planiranja zaštite zatvorenika uzimaju se u obzir čimbenici koji mogu povećati rizik od izloženosti zlostavljanju ili manipulaciji, kao što su odsustvo obiteljske podrške, teškoće u prilagodbi penalnom okruženju, skupni smještaj i sudjelovanje u skupnim aktivnostima uz smanjeni nadzor ovlaštenih službenih osoba, nedostatak financijskih sredstava ili izrazito povoljna financijska situacija zatvorenika i dr. U slučaju detekcije ovih problema i teškoća, za zatvorenike i maloljetnike se pojedinačnim programom izvršavanja kazne zatvora, odnosno programom postupanja predviđa pojačani individualni rad službenika Odjela tretmana te po potrebi kontrole psihijatra.

Nadalje, sukladno prije navedenoj Uputi, kod svih kategorija zatvorenika i maloljetnika, cjelokupno postupanje potrebno je planirati individualnim planom zaštite zatvorenika od nasilja, zlostavljanja i manipulacije, kojim će se detaljnije propisati preventivne mjere i s kojim će se upoznati službenike koji sudjeluju u provođenju pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora, odnosno koji su u neposrednom kontaktu sa zatvorenikom.

Zaključno, Vlada Republike Hrvatske napominje da prema svim parametrima koji se prate, tijekom 2020. unatoč visokom stupnju izolacije zbog prevencije epidemije novim koronavirusom nije zabilježen značajniji porast broja incidenata vezanih uz među-zatvoreničko nasilje.

Vežano uz preporuku 119. da se regulira pitanje obavljanja zdravstvene djelatnosti unutar zatvorskog sustava sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Zakon o izvršavanju kazne zatvora bilo potrebno uskladiti s odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Nakon stupanja na snagu novog Zakona o izvršavanju kazne zatvora u tijeku je osnivanje Radne skupine za izradu podzakonskih akata. Po donošenju navedenih akata u suradnji sa ministarstvom nadležnim za poslove zdravstva bit će pokrenut postupak reguliranja pitanja obavljanja zdravstvene djelatnosti unutar zatvorskog sustava.

Vežano uz preporuku 120., da se žurno pristupi sanaciji odnosno izgradnji novih objekata Zatvora u Sisku i Kaznionice u Glini, Vlada Republike Hrvatske se u potpunosti protivi paušalnom navođenju preporuke 120. bez prethodnog šireg savjetovanja sa širom stručnom zajednicom osobito zbog pojačanog seizmološkog djelovanja na području Sisačko-moslavačke županije.

Naime, sukladno javno dostupnim podacima sa Internet stranice Seizmološke službe pri geofizičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta nakon glavnog potresa 29. prosinca 2020. uslijedio je velik broj naknadnih potresa. Prema preliminarnim podacima, u petrinjskom se području od 28. prosinca 2020. do 28. siječnja 2021. dogodilo 622 potresa magnitude veće ili jednake 2.0. Od toga je 535 potresa bilo magnitude između 2 i 3, 76 potresa magnitude između 3 i 4, osam potresa magnitude između 4 i 5, dva potresa magnitude između 5 i 6, te jedan potres magnitude veće od 6. Velika većina potresa dogodila se na Pokupskom rasjedu pružanja SZ-JI. Može se primijetiti i manji dio epicentara između Petrinje i Siska, za koje je moguće da su se dogodili na Petrinjskom rasjedu pružanja SI-JZ.

Na području Sisačko-moslavačke županije ustrojena su dva kaznena tijela, Kaznionica u Glini i Zatvor u Sisku. Zatvor u Sisku, između ostaloga, dio prostora dijeli sa zgradom Ministarstva unutarnjih poslova, te je iz navedenih razloga sama obnova zgrade Zatvora u Sisku usko povezana s obnovom zgrade Ministarstva unutarnjih poslova.

Vlada Republike Hrvatske posebno napominje da bi Republika Hrvatska mogla biti odgovorna za eventualnu štetu koja bi nastala zbog preuranjenog smještaja zatvorenika u neodgovarajuće uvjete (npr. smještaj zatvorenika u preuređeni zatvor, a kojemu i dalje prijete opasnost sa susjedne zgrade za vrijeme šetnje i drugih aktivnosti). Nastavno na navedeno, skrećemo pozornost da je SUZS-MPU već zaprimio sedam zahtjeva za mirno rješenje spora u kojem osobe lišene slobode, između ostaloga, potražuju naknadu i za pretrpljeni strah zbog boravka u Kaznionici u Glini za vrijeme potresa.

Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost da su se novim Zakonom o izvršavanju kazne zatvora stekli zakonski uvjeti za smještaj istražnih zatvorenika u kaznionice te će se dogradnjom Kaznionice u Glini osigurati mogućnost smještaja i istražnih zatvorenika u navedeno kazneno tijelo.

Ministarstvo pravosuđa i uprave je u postupku prikupljanja dokumentacije za prijavu na odgovarajuće europske fondove kojima će se tražiti mogućnost financiranja dogradnje i obnove objekata u Kaznionici u Glini.

Vlada Republike Hrvatske također ističe da je istovremeno pokrenut postupak dogradnje Zatvora u Požegi i Kaznionice u Požegi kojima bi se znatno povećali zakonski kapaciteti ovih kaznenih tijela uz mogućnost smještaja cca 200 osoba u zatvorenim uvjetima izvršavanja kazne. Na ovaj bi se način generalno poboljšali smještajni uvjeti svih osoba lišenih slobode u zatvorskom sustavu.

Vezano uz preporuku 121. da se propišu uvjeti uporabe sredstava za vezivanje tijekom izvršavanja odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod i preporuku 122. da se izmjeni Pravilnik o načinu izvršavanja odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod kako bi se državno odvjetništvo i suca za mladež obavijestilo o bilo kojoj, a ne samo teškoj tjelesnoj ozljedi maloljetne osobe, Vlada Republike Hrvatske navodi da je donošenje propisa, odnosno zakona, strategija, uredbi, odluka, rješenja i drugih akata, temeljni instrument u ostvarivanju ciljeva i javnih politika u Republici Hrvatskoj. Današnji pristup zakonodavnim aktivnostima uključuje veće uključivanje zainteresirane javnosti te sagledavanje „šire slike“ u analizi troškova i koristi, kroz koncept tzv. „pametnog“ zakonodavstva. Detaljnom analizom mogućih alternativnih normativnih rješenja utvrđeno je da se uputama SUZS-MPU može žurno postići namjera iz gornjih Preporuka te Upute umjesto izrade novog Pravilnika, što predstavlja optimalno i brže rješenje za postizanje utvrđenih ishoda.

Policijski sustav

U odnosu na preporuke 128. i 129., Vlada Republike Hrvatske navodi kako su nakon zaprimljenih Izvješća o redovnom ili kontrolnom obilasku prostorija za smještaj uhićenih osoba od strane pučke pravobraniteljice, policijske uprave morale u zadanom roku izraditi očitovanja i u svojim očitovanjima navesti prijedloge za otklanjanje uočenih nedostataka u što kraćem roku ili poduzimanje mjera i radnji za njihovo uklanjanje te izradi plana radi otklanjanja istih.

Vlada Republike Hrvatske napominje i kako su utvrđeni nedostaci, koji traže značajnija ulaganja, i kao takvi će se otkloniti u suradnji s Ravnateljstvom policije i stručnom službom za investicije i nekretnine Ministarstva unutarnjih poslova, sukladno trenutnim financijskim mogućnostima.

Osobe s duševnim smetnjama kojima je ograničena sloboda kretanja

Vežano uz preporuku 130., Vlada Republike Hrvatske navodi da su prava osoba s duševnim smetnjama propisana Zakonom o zaštiti osoba s duševnim smetnjama te pravilnicima donesenim temeljem toga Zakona, a koji su zdravstveni radnici koji rade u psihijatrijskim ustanovama ili na psihijatrijskim odjelima dužni poznavati i pridržavati se tih odredbi. Nadalje, sukladno zakonu i podzakonskim aktima na području zdravstva, zdravstveni radnici imaju pravo i obvezu stručno se usavršavati stalnim obnavljanjem stečenih znanja i usvajanjem novih znanja, koje obveze su uvjet za obnavljanje odobrenja za samostalan rad koja izdaju nadležne komore.

Vežano uz preporuku 131. da se na svim psihijatrijskim odjelima vode evidencije primjene sredstava prisile, Vlada Republike Hrvatske ističe da su Zakonom o zaštiti osoba s duševnim smetnjama („Narodne novine“, broj 76/14., u daljnjem tekstu: ZZODS) u Glavi VIII. propisane mjere prisile prema osobi s težim duševnim smetnjama, a koja je smještena u psihijatrijskoj ustanovi, kao i, između ostaloga, da se one smiju primijeniti samo iznimno ako je to jedino sredstvo da se otkloni neposredna opasnost za život ili zdravlje i samo u mjeri i na način prijeko potreban da se navedena opasnost otkloni, a nakon što se ista nije otklonila neprisilnim mjerama, kao i da one smiju trajati samo dok je to za otklanjanje opasnosti nužno.

Psihijatar donosi odluku o primjeni mjere prisile i nadzire njezinu primjenu, a ako zbog iznimne hitnosti nije moguće čekati da odluku donese psihijatar, odluku o primjeni mjere prisile može donijeti doktor medicine, medicinska sestra ili drugo zdravstveno osoblje, koji su obvezni o tome odmah obavijestiti psihijatra koji će pregledati osobu s težim duševnim smetnjama i odlučiti o daljnjim primjeni mjere prisile. Psihijatrijska ustanova obvezna je osigurati da stručno zdravstveno osoblje stalno prati tjelesno i duševno stanje osobe s težim duševnim smetnjama prema kojoj se primjenjuju mjere prisile.

Pravilnikom o vrstama i načinu primjene mjera prisile prema osobi s težim duševnim smetnjama („Narodne novine“, broj 16/15.) uređuju se vrste mjera prisile i način njihove primjene prema osobi s težim duševnim smetnjama smještenoj u psihijatrijsku ustanovu (u daljnjem tekstu: ustanova) u Glavi V. pod naslovom Dokumentacija. Primjena mjera prisile za svakog pacijenta obvezno se evidentira u medicinskoj i sestrinskoj dokumentaciji. Medicinska sestra/medicinski tehničar koji kontinuirano nadzire pacijenta svakih 15 minuta obvezan je unositi zabilješke u sestrinsku dokumentaciju. Doktor medicine koji redovito obilazi pacijenta upisuje u medicinsku dokumentaciju postupke primjene mjere prisile, mentalno i fizičko stanje pacijenta, vrijeme obilaska, sve intervencije te datum i sat prekida primjene mjere prisile. U roku od 24 sata od prestanka mjere prisile doktor medicine obvezan je upisati podatke o psihičkom statusu, stupnju samokontrole, učinku farmakoterapije i realizaciji plana zdravstvene njege.

Sukladno članku 64. stavku 2. ZZODS mjere prisile, razloge, način i trajanje te ime osobe koja je donijela odluku o primjeni mjere prisile u odnosu na osobu s duševnim smetnjama obvezno se unose u medicinsku dokumentaciju. Psihijatrijska ustanova obvezna je

najmanje dva puta godišnje izvijestiti Povjerenstvo za zaštitu osoba s duševnim smetnjama osnovano pri Ministarstvu pravosuđa i uprave o primijenjenim mjerama prisile (članak 64. stavak 4. ZZODS-a). Krajnji rok za podnošenje šestomjesečnog izvješća jest 15. srpnja odnosno 15. siječnja za proteklo šestomjesečno razdoblje. Psihijatrijske ustanove doista i podnose ta izvješća. Naime, dotično Povjerenstvo je psihijatrijske ustanove upozorilo da nepodnošenje izvješća predstavlja prekršaj kako psihijatrijske ustanove (članak 77. stavak 1. točka 21. ZZODS-a), tako i odgovorne osobe u psihijatrijskoj ustanovi (članak 77. stavak 2. ZZODS-a). Povjerenstvo za zaštitu osoba s duševnim smetnjama prati stanje primjene mjera prisile u psihijatrijskim ustanovama upravo putem podnesenih izvješća, ali isto tako ispituje njihovu primjenu kao i vođenje dokumentacije o njima i prilikom obilaska psihijatrijskih ustanova. U slučaju uočenih nezakonitosti u njihovoj primjeni Povjerenstvo upozorava psihijatrijsku ustanovu. Osim toga, Povjerenstvo se susrelo u dva zaprimljena predmeta s protuzakonitom primjenom mjera prisile u Klinici za psihijatriju Kliničkog bolničkog centra Split. U oba predmeta Povjerenstvo je izradilo Mišljenje u kojem je dotičnu psihijatrijsku ustanovu upozorilo na potrebu promjene prakse primjene mjera prisile, a svoje Mišljenje Povjerenstvo je dostavilo i ministru zdravstva, Samostalnom sektoru za inspekcije u zdravstvu Ministarstva zdravstva radi poduzimanja mjera iz njihove nadležnosti, kao i Općinskom državnom odvjetništvu Republike Hrvatske radi pokretanja eventualnog prekršajnog postupka. Povjerenstvo za zaštitu osoba s duševnim smetnjama je Uredu Pučke pravobraniteljice zajedno sa svojim dopisom, od 15. veljače 2021., dostavilo „Tablicu o primijenjenim mjerama prisile u psihijatrijskim ustanovama tijekom 2020. godine“, u kojoj su navedene samo psihijatrijske ustanove, a isto tako i „Tablicu o primijenjenim mjerama prisile u psihijatrijskim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi tijekom 2020. godine“, u kojoj su navedene primijenjene mjere prisile u obje vrste ustanova. Naime, i socijalne ustanove imaju obvezu podnošenja dotičnog izvješća, ako provode mjere prisile (usp. članak 67. ZZSODS-a). Tablice su izrađene na temelju podnesenih izvješća tih ustanova.

Evidentiranje primjena mjera prisile prema osobi s duševnim smetnjama, te sadržaj i vođenje dokumentacije o primijenjenoj mjeri prisile propisan je Pravilnikom o vrstama i načinu primjene mjera prisile prema osobi s težim duševnim smetnjama, no nije propisano da Ministarstvo zdravstva vodi takvu vrstu evidencije.

Vežano uz preporuku 132., Vlada Republike Hrvatske navodi da su uvjeti koje psihijatrijske ustanove moraju zadovoljiti glede smještaja propisani Pravilnikom o normativima i standardima za obavljanje zdravstvene djelatnosti („Narodne novine“, broj 52/20.), koji određuje minimalne normative i standarde u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme. Stoga je nejasna preporuka da uvjete smještaja u psihijatrijskim ustanovama treba uskladiti s međunarodnim standardima.

4.2 POLICIJSKI SUSTAV

4.2.1 ZAŠTITA PRAVA GRAĐANA, UKLJUČUJUĆI OSOBE LIŠENE SLOBODE, U POLICIJSKOM POSTUPANJU

Vežano za pritužbe upućene pučkoj pravobraniteljici u dijelu koji se odnosi na događaj kada su policijski službenici postupali prema studentu s boravištem u Puli i konstataciju pučke pravobraniteljice da je postupanjem policijskih službenika prekršena odredba Ustava Republike Hrvatske ulaskom u tuđi dom (stranica 174.), Vlada Republike Hrvatske smatra da policijski službenici tom prilikom nisu prekršili navedenu odredbu Ustava Republike Hrvatske.

Naime, policijski službenici su uslijed zablude u kojoj su se našli radi izgleda objekta u kojem je jedan od prostora za stanovanje koristio student, ušli u prostor kojeg za dom on koristi, ali su odustali od daljnjeg postupanja i taj prostor napustili nakon što su provjerom identiteta utvrdili da student navedeni prostor koristi za stanovanje.

Nadalje, vezano za događaj kojem je prethodila dojava da u vlaku na Glavnom kolodvoru Zagreb osoba odbija staviti masku na lice, a u vezi čega je pučka pravobraniteljica konstatirala da uporaba sredstava prisile i uhićenje navedene osobe nisu bili nužni, Vlada Republike Hrvatske smatra da su policijski službenici zakonito primijenili svoje ovlasti, uključujući i sredstva prisile, koja su primijenili razmjerno potrebi savladavanja aktivnog otpora osobe koja je narušavala javni red i mir.

Nakon upozorenja policijskih službenika da stavi masku za lice radi epidemioloških razloga, osoba je počela, i kasnije nastavila, s narušavanjem javnog reda i mira, unatoč upozorenjima i naredbama policijskih službenika da se smiri i pođe s njima u policijsku postaju. Kako se osoba oglušila na navedena upozorenja i naredbe, policijski službenici su zakonito, opravdano i razmjerno otporu uporabili sredstva prisile, te su osobu uhitili sukladno odredbama Prekršajnog zakona i doveli u prostorije policijske postaje.

Vezano za događaj kada su policijski službenici primijenili sredstva prisile na način da je policijski službenik koljenom pritiskao tijelo osobe u predjelu vrata ili gornjeg dijela leđa, a u svezi čega je pučka pravobraniteljica konstatirala da su policijski službenici primijenili sredstva prisile nesrazmjerno otporu, Vlada Republike Hrvatske smatra da su policijski službenici tom prilikom primijenili sredstva prisile zakonito i da intenzitet prisile nije bio veći od onog koji je bio potreban za savladavanje otpora.

Naime, pored zahvata „poluge na laktu“, te spuštanja osobe potrbuške na tlo, policijski službenik je izvršio fiksiranje osobe kleknuvši svojom potkoljenicom na gornji dio leđa osobe, odnosno u predjelu ramena s dovoljnim odmakom od vrata, te je navedeni zahvat trajao nekoliko sekundi nakon čega je policijski službenik osobi stavio sredstva za vezivanje.

Vezano za događaj kada je od strane policijskih službenika provedena provjera kršenja mjere samoizolacije, a u vezi čega je pučka pravobraniteljica konstatirala da nije bilo zakonskih elemenata za primjenu policijskih ovlasti utvrđenih Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima („Narodne novine“, br. 76/09., 92/14. i 70/19.), Vlada Republike Hrvatske smatra da su policijski službenici postupili sukladno svojim ovlastima na temelju članka 30. navedenog Zakona.

Naime, kako bi utvrdili je li prekršaj kršenja samoizolacije počinjen, policijski službenici su temeljem članka 158. stavka 2. Prekršajnog zakona („Narodne novine“, br. 107/07., 39/13., 157/13., 110/15., 70/17. i 118/18.), odnosno članka 36. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, tražili obavijesti od osobe provjerivši pritom njegov identitet. Provjera je li sa sigurnošću osobi određena mjera samoizolacije nije moguća uvidom u Informacijski sustav Ministarstva unutarnjih poslova radi neažurnosti te evidencije s podacima iz Centralnog repozitorija, pa su s tim u vezi policijski službenici opravdano izišli na mjesto dojava te poduzeli već opisane radnje.

4.4 TRAŽITELJI MEĐUNARODNE ZAŠTITE I IREGULARNI MIGRANTI

Na stranici 183. Izvješća navodi se da je Ravnateljstvo policije već idućeg dana od objave novinarskog članka priopćilo da provjerama nije utvrđeno da je policija postupala prema migrantima.

Radi se o ispitnom postupku pokrenutom u povodu članka objavljenom u časopisu „The Guardian“, u kojem se navodi da su policijski službenici na glavama migranata sprejem crtali križeve.

Vlada Republike Hrvatske navodi da je Pučkoj pravobraniteljici u vezi ovog slučaja dostavljen odgovor 15. lipnja 2020., u kojem je navedeno da je Ministarstvo unutarnjih poslova započelo s provjerama i prije objave novinarskog članka, jer je 7. svibnja 2020. u 9,56 sati na *facebook* stranici nevladine organizacije *No Name Kitchen* objavljena ista informacija.

U vezi ovog slučaja Ministarstvo unutarnjih poslova je dostavilo dva očitovanja pučkoj pravobraniteljici (15. lipnja 2020. i 17. studenoga 2020.).

Na stranici 184. Izvješća iznosi se zaključak da je svrha prevoženja migranata u udaljene i prometno izolirane policijske postaje, njihovo udaljenje iz Republike Hrvatske preko zelene granice.

Sukladno Zakonu o općem upravnom postupku, za postupanje prema migrantima nadležna je policijska uprava na vanjskoj granici na čijem području su nezakonito ušli u Republiku Hrvatsku. Naime, migranti koji nezakonito ulaze nemaju prebivalište ili boravište u Republici Hrvatskoj, pa se mjesna nadležnost za provođenje postupka utvrđuje temeljem članka 16. stavka 3. Zakona o općem upravnom postupku, koji propisuje da se u takvim slučajevima mjesna nadležnost određuje prema mjestu gdje je nastao povod za vođenje upravnog postupka.

Također, imajući u vidu pojačane mjere koje se poduzimaju na zaštiti vanjske granice, u svakom pojedinom slučaju potrebno je detaljno utvrditi sve okolnosti nezakonitog ulaska u Republiku Hrvatsku. Zbog toga se migrante koji su nezakonito ušli u Republiku Hrvatsku prepraćuje u policijsku upravu na vanjskoj granici, u ustrojstvenu jedinicu koja je nadležna da u konkretnom slučaju utvrdi sve okolnosti nezakonitog ulaska i boravka te poduzme mjere povratka sukladno Zakonu o strancima.

Na stranici 184. Izvješća u drugom odlomku navodi se da nije poznato jesu li pokrenute provjere unutar Ministarstva unutarnjih poslova te je li obaviješteno Državno odvjetništvo Republike Hrvatske.

Radi se o drugom ispitnom postupku pokrenutom u povodu članka objavljenom u časopisu *The Guardian*, u vezi izvješća Danskog vijeća za izbjeglice koje se odnosi na prijave 75 migranata u vezi postupanja hrvatske policije.

U vezi ovoga slučaja Vlada Republike Hrvatske navodi da je pučkoj pravobraniteljici odgovoreno 23. studenoga 2020., da je ovo Ministarstvo unutarnjih poslova odmah pokrenulo provjere navoda iz novinarskog članka kako bi se utvrdile činjenice te sankcionirali počinitelji odnosno otklonila sumnja u postupanje hrvatskih policijskih službenika.

Budući da su jedine informacije kojima smo raspolagali o navedenom događaju bili podaci iz novinarskog članka u kojem je navedeno da se migranti nalaze u Bosni i Hercegovini, od Granične policije Bosne i Hercegovine je službenim putem zatražena provjera navoda iz novinarskog članka te dostava svih dostupnih podataka. Međutim, Granična policija Bosne i Hercegovine dostavila je odgovor u kojem je navedeno da ne raspolažu podacima o predmetnim migrantima te da policijski službenici Granične policije Bosne i Hercegovine prema istima nisu poduzimali nikakve mjere i radnje. Predloženo je da se u okviru propisanih mehanizama međunarodne pravne pomoći obratimo sa zahtjevom za dostavu informacija policijskim i pravosudnim tijelima Bosne i Hercegovine koja imaju nadležnost na području Unsko-sanskog kantona.

Nakon toga, 16. studenoga 2020. putem Interpola zatraženo je da nadležna tijela Bosne i Hercegovine dostave sve raspoložive informacije o migrantima iz novinskog članka i objavljene fotografije (ime i prezime, datum rođenja, državljanstvo, podaci o ozljedama, vrijeme događaja, tko je s njima bio u grupi, fotografije, broj mobitela).

Odgovor Ministarstva unutarnjih poslova Bosne i Hercegovine zaprimljen je 30. studenoga 2020., u kojem je navedeno 16 slučajeva prijave migranata od siječnja do listopada 2020. Međutim, prema opisima događaja niti jedna prijava ne odnosi se na slučaj iz časopisa *The Guardian*.

U vezi ovog slučaja Centar za mirovne studije je podnio kaznenu prijavu, a temeljem zahtjeva Ureda za sprječavanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK) provedeni su izvidi, u vezi čega je Policijski nacionalni ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta 9. veljače 2021. dostavio posebno izvješće USKOK-u.

Na stranici 185. Izvješća navodi se da je pučka pravobraniteljica od Ministarstva unutarnjih poslova zatražila podatke o iznosu koji je namijenjen za uspostavu neovisnog mehanizma nadzora postupanja policije na granici i provedenim aktivnostima te da joj je odgovoreno da djelatnici njezinog Ureda nisu sudjelovali u provođenju ovoga projekta.

Vlada Republike Hrvatske navodi da se radi o projektu „EMAS“- Hitna pomoć-projekt „Jačanje aktivnosti granične kontrole na hrvatskom dijelu vanjske granice zbog povećanog migracijskog pritiska“.

U vezi projekta EMAS pučkoj pravobraniteljici dostavljen je odgovor 20. ožujka 2020., u kojem je navedeno da je 28. listopada 2019. u hotelu Antunović u Zagrebu održan okrugli stol na kojem se raspravljalo o provedbi i rezultatima provedbe aktivnosti projekta EMAS, a na kojem je pored predstavnika više nevladinih organizacija (Ured Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice - UNHCR, Hrvatski pravni centar - HPC, Hrvatski Crveni križ - HCK, Međunarodna organizacija za migracije - IOM) te predstavnice Europske komisije sudjelovala i predstavnica Ureda pučkog pravobranitelja. U odgovoru je također navedeno da, budući da djelatnici Ureda pučkog pravobranitelja nisu sudjelovali u provođenju projekta EMAS, aktivnosti u okviru ovog projekta ne bi trebale biti uključene u Izvješće o radu pučke pravobraniteljice za 2019. godinu.

Vezano za navode pučke pravobraniteljice kako su u okviru Fonda za unutarnju sigurnost, Instrumenta za financijsku potporu u području vanjskih granica i viza za projekt „Jačanje aktivnosti granične kontrole na hrvatskom dijelu granice zbog povećanog

migracijskog pritiska“ (projekt EMAS) od strane Europske komisije, Republici Hrvatskoj dodijeljena sredstva za provođenje nadzora postupanja policijskih službenika (stranica 185.) Vlada Republike Hrvatske ističe kako financijska sredstva nisu dodijeljena Republici Hrvatskoj, već je korisnik navedenih sredstava Uprava za granicu Ministarstva unutarnjih poslova.

Isto tako, pučkoj pravobraniteljici poznata je činjenica kako je Republika Hrvatska jedina država članica Europske unije koja je imala uspostavljen nezavisni mehanizam nadzora postupanja policijskih službenika, a koji je uspostavljen 2008. u suradnji s međunarodnim organizacijama i organizacijama civilnog društva. U razdoblju od 2008. do 2011., mehanizam se provodio u okviru MATRA projekta u suradnji s Ministarstvom za vanjske poslove Kraljevine Nizozemske i organizacijom civilnog društva u Republici Hrvatskoj – Hrvatskim pravnim centrom. Od 2012. mehanizam se provodio temeljem sporazuma između Ministarstva unutarnjih poslova, UNHCR-a i Hrvatskog pravnog centra. Temeljem potpisanog sporazuma, zaključeni su protokoli o provedbi mehanizma nadzora u 2012., 2013., 2014., 2018. i 2019. godini.

Navedeni nadzor postupanja u potpunosti je bio financiran od strane UNHCR-a upravo iz razloga kako bi se osigurala njegova neovisnost. Na inicijativu Ministarstva unutarnjih poslova provoditeljima mehanizma UNHCR-u i Hrvatskom pravnom centru, predloženo je potpisivanje Protokola za provedbu mehanizma nadzora i u 2020. godini, međutim zbog kontinuiranih neutemeljenih optužbi o nedovoljnoj objektivnosti i transparentnosti mehanizma koje su izrečene od strane različitih organizacija civilnog društva, Europskog parlamenta pa i pojedinih institucija Republike Hrvatske, nije došlo do nastavka u provedbi aktivnosti mehanizma.

O upravo iznesenim činjenicama, Europska komisija bila je upoznata prije dodjele financijskih sredstava za provedbu projekta „Jačanje aktivnosti granične kontrole na hrvatskom dijelu granice zbog povećanog migracijskog pritiska“. Isto tako, aktivnosti u okviru navedenog projekta obuhvaćale su edukacije na temu zaštite ljudskih prava s posebnim osvrtom na migrante i ranjive skupine migranata, upoznavanje s međunarodnim humanitarnim pravom, razumijevanje kulturoloških razlika, identifikacija žrtava trgovanja ljudima i dr., a koje edukacije su se provodile od strane Hrvatskog Crvenog križa, IOM-a i Hrvatskog pravnog centra. Po završetku provedbe projekta, Europska komisija je na temelju zaprimljenih podataka u sklopu završnog izvještaja zaključila kako su ciljevi predmetnog projekta ostvareni te u skladu s definiranim aktivnostima.

Iz navedenih razloga, Vlada Republike Hrvatske smatra kako povezivanje postupka koji je Europski pučki pravobranitelj pokrenuo protiv Europske komisije, upućuje na dodatnu namjeru diskreditiranja hrvatske policije. Imajući to u vidu, važno je istaknuti da je na sastancima Ministarstva unutarnjih poslova i pučke pravobraniteljice s predstavnicima Europske komisije vezano uz korištenje hitne pomoći koja je Republici Hrvatskoj dodijeljena za pojačane aktivnosti u nadzoru državne granice i sredstva u okviru te pomoći namijenjena provedbi mehanizma nadzora, pojašnjeno da su mehanizmi nadzora koje provodi pučka pravobraniteljica na temelju Zakona o pučkom pravobranitelju i Zakona o Nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja nezavisni i objektivni te da se djelovanje pučkog pravobranitelja financira isključivo iz sredstava državnog proračuna. Ujedno je pojašnjeno da zbog toga Ured pučkog pravobranitelja ne može sudjelovati u provedbi dodatnog mehanizma nadzora koji bi bio usmjeren na policijsko postupanje te se financirao europskim fondovima.

Isto tako, a kao što je Ministarstvo unutarnjih poslova u velikom broju slučajeva već izvijestilo pučku pravobraniteljicu, hrvatska policija ne provodi prema migrantima *pushback-ove*, već isključivo postupa sukladno odredbama Uredbe (2016/399) Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granice (Zakonik o Schengenskim granicama). Naime, u članku 5. Zakonika o Schengenskim granicama utvrđeno je kako se vanjske granice mogu prijeći samo na graničnim prijelazima i tijekom utvrđenog radnog vremena. Sukladno Zakoniku o Schengenskim granicama zaštita državne granice definirana je kao zaštita granice između graničnih prijelaza i zaštita graničnih prijelaza izvan utvrđenog radnog vremena kako bi se spriječilo da osobe izbjegnu graničnu kontrolu. S tim u vezi, člankom 13. Zakonika o Schengenskim granicama propisana je svrha zaštite državne granice, te se navodi kako je glavna svrha sprečavanje neovlaštenih prelazaka granice, suzbijanje prekograničnog kriminaliteta i poduzimanje mjera protiv osoba koje su nezakonito prešle granicu. Zaštita državne granice provodi se na način koji sprječava i odvraća osobe od izbjegavanja kontrole na graničnim prijelazima.

Naime, kako je navedeno u uvodnim izjavama 6. i 8. Zakonika o schengenskim granicama, nadzor državne granice nije samo u interesu države članice na čijim se vanjskim granicama on provodi, već je u interesu svih država članica koje su ukinule nadzor unutarnjih granica. Nadzor državne granice treba osigurati suzbijanje nezakonitog useljavanja i trgovanja ljudima te spriječiti bilo kakve prijetnje unutarnjoj sigurnosti, javnom poretku, javnom zdravlju i međunarodnim odnosima država članica. Nadalje, nadzor državne granice ne uključuje samo kontrolu osoba na graničnim prijelazima i zaštitu državne granice između tih graničnih prijelaza, već i analizu rizika za unutarnju sigurnost te analizu mogućih prijetnji po sigurnost vanjskih granica. Upravo iz razloga što veliki broj migranata ne uspijeva u svojim namjerama nezakonitog prelaska granice Republike Hrvatske prema zemljama zapadne Europe, učestale su optužbe o navodnom nezakonitom postupanju hrvatske policije, što je jedan od oblika pritiska na Ministarstvo unutarnjih poslova kako od samih migranata, tako i od različitih organizacija civilnog društva i pojedinih medija koji objavama neistinitih i senzacionalističkih navoda dovode javnost u zabludu o stvarnoj situaciji.

Vezano za navode pučke pravobraniteljice kako joj tijekom posjeta policijskim postajama ili uprava nije omogućen pristup evidencijama o postupanju s iregularnim migrantima koje se vode u Informacijskom sustavu Ministarstva unutarnjih poslova (stranica 187.), Vlada Republike Hrvatske iste drži u cijelosti netočnim.

Naime, što se tiče pristupa Informacijskom sustavu Ministarstva unutarnjih poslova, u nekoliko navrata pučkoj pravobraniteljici je odgovoreno kako se radi o strogo osobnom ovlaštenju policijskih službenika, jer sukladno *Uputi za dodjelu lozinki i odziva* Službe za informatiku Ministarstva unutarnjih poslova policijski službenici ne smiju davati svoju lozinku i odziv drugim osobama te ne smiju omogućiti pristup Informacijskom sustavu Ministarstva unutarnjih poslova drugim osobama koje za to nemaju ovlaštenje, a kršenje ove upute smatra se težom povredom službene dužnosti sukladno Zakonu o policiji. Sukladno članku 24. Zakona o pučkom pravobranitelju, u slučaju kada pučki pravobranitelj provodi ispitni postupak, zatražit će potrebne informacije, podatke, objašnjenja, akte i drugu dokumentaciju od tijela prema kojem se postupa. S tim u vezi, pučki pravobranitelj određuje rok prema okolnostima slučaja u kojima su ta tijela dužna udovoljiti njezinom traženju. Dakle, iz navedene zakonske odredbe ne proizlazi opća ovlast pučkog pravobranitelja za pristup Informacijskom sustavu Ministarstva unutarnjih poslova, već je navedeno pravo ograničeno na ispitni postupak konkretnog slučaja, i na način da se traženi podaci dostavljaju u za to određenom roku.

Međutim, kako bi ostvarila pristup Informacijskom sustavu Ministarstva unutarnjih poslova, pučka pravobraniteljica proizvoljno tumači i ovisno o situaciji, poziva se ili na odredbe Zakona o pučkom pravobranitelju ili odredbe Zakona o Nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja. Na navedenu okolnost pučka pravobraniteljica upozorena je u više navrata te joj je od strane Ministarstva unutarnjih poslova predloženo da kao nositelju navedenih pravnih akata zatraži vjerodostojno tumačenje spornih odredbi Zakona od nadležnih službi Hrvatskoga sabora, odnosno izmjene i dopune navedenih zakona kako bi se uklonile pravne praznine odnosno pravna nesigurnost u primjeni navedenih zakona. Prema saznanjima Ministarstva unutarnjih poslova, pučka pravobraniteljica do danas nije pokrenula takav postupak. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske želi istaknuti kako je pučkoj pravobraniteljici omogućen uvid u Informacijski sustav Ministarstva unutarnjih poslova osobno od strane policijskih službenika ali bez ustupanja korisničkog imena i lozinke izravno pučkoj pravobraniteljici, budući bi postupajući suprotno (na čemu inzistira pučka pravobraniteljica), policijski službenici – kao što je već prethodno navedeno, počinili težu povredu službene dužnosti.

Na stranici 187. Izvješća navodi se da je pučkoj pravobraniteljici tijekom nenajavljenih posjeta VI. Policijska postaja Zagreb, Postaja granične policije Cetingrad i Postaja granične policije Hrvatska Kostajnica, uskraćen neposredni uvid u Informacijski sustav Ministarstva unutarnjih poslova te pristup podacima o postupanju prema nezakonitim migrantima.

Vlada Republike Hrvatske posebno želi istaknuti da je prilikom posjeta Postaji granične policije Hrvatska Kostajnica djelatnicima Ureda pučke pravobraniteljice omogućen uvid u Informacijski sustav Ministarstva unutarnjih poslova, isključivo kako bi se isti uvjerali da su podaci iz Informacijskog sustava Ministarstva unutarnjih poslova u potpunosti sadržani u predmetima o postupanju prema strancima u koje su imali uvid tijekom posjeta. U svakom odgovoru Ministarstva unutarnjih poslova prema pučkoj pravobraniteljici posebno je istaknuto da ista ima pravo dobiti sve informacije koje su joj potrebne za obavljanje njezinih poslova, u opsegu i na način kako je određeno propisima.

Pučka pravobraniteljica smatra da je stajalište Ministarstva unutarnjih poslova proizvoljno, pogrešno držeći da Fakultativni protokol (OPCAT) i Zakon o Nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja daju ovlast pučkoj pravobraniteljici da dolazi u nenajavljene obilaskе tijela i ustanova u kojima se mogu nalaziti osobe lišene slobode.

Međutim, člankom 5. stavkom 1. podstavkom 1. navedenog Zakona jasno je propisano da pučka pravobraniteljica može doći u nenajavljene obilaskе samo onih tijela, ustanova i prostorija u kojima se nalaze osobe lišene slobode, dok je člankom 4. istog Zakona propisano da se osobama lišenim slobode, u smislu ovog Zakona, smatraju osobe kojima je određeno bilo kakvo zadržavanje, zatvaranje ili smještaj u mjesto pod javnim nadzorom i koje to mjesto ne mogu napustiti po svojoj volji.

Iz citiranih zakonskih odredbi jasno proizlazi da pučka pravobraniteljica, u svakom drugom slučaju, odnosno kada se u tijelu ili ustanovi nalaze osobe koje nisu lišene slobode (primjerice migranti i migrantice trudnice koje su policijskim vozilima prevezeni u bolnicu, migranti koji su policijskim vozilima prevezeni u prihvatilište za tražitelje međunarodne zaštite, maloljetni migranti bez pratnje koji su policijskim vozilima prevezeni u

domove za djecu, kao i osobe koje su policijski službenici zaustavili na ulici te pozvali ili prepratili u policijsku postaju radi provjere identiteta i prikupljanja obavijesti), mora najaviti svoj obilazak.

Vlada Republike Hrvatske ističe da je u svim odgovorima upućenoj pučkoj pravobraniteljici jasno izneseno i detaljno obrazloženo mišljenje Ministarstva unutarnjih poslova, od shvaćanja pojma osobe lišene slobode, uvjeta za obavljanje najavljenih i nenajavljenih obilazaka te omogućavanja pristupa podacima iz Informacijskog sustava Ministarstva unutarnjih poslova.

Zbog svega navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra da je pučkoj pravobraniteljici u policijskim postajama omogućen uvid u predmete o postupanju prema strancima na koje ista ima pravo temeljem Zakona o Nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja.

5 SURADNJA I JAVNO DJELOVANJE U PROMICANJU LJUDSKIH PRAVA I SUZBIJANJU DISKRIMINACIJE

Vežano uz preporuku 137., Vlada Republike Hrvatske navodi da je na 42. sjednici održanoj 4. veljače 2021. donijela Odluku o pokretanju postupka izrade Nacionalnog plana stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2021. do 2027. te je planirano usvajanje Nacionalnog plana.

Vežano uz preporuku 139., Vlada Republike Hrvatske ukazuje da će Ured za zakonodavstvo u okviru svoga djelokruga, u postojećim edukacijama i u novim edukacijama za jačanje kapaciteta državnih službenika posebno naglasiti važnost učinaka zakonodavnih inicijativa na području ljudskih prava, kao i praćenja tih učinaka prilikom provedbe zakona.

Nadalje, u Sažetku Izvješća pod točkom 4. Ocjena stanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije te djelovanje nacionalnog preventivnog mehanizma, navedeno je da u petom krugu porezne reforme, provedenoj prošle godine, nije iskorišten potencijal porezne politike za rasterećenje onih građana kod kojih bi to postiglo veći socijalni učinak.

Vlada Republike Hrvatske ističe da su u sklopu porezne reforme donijeti propisi koji su znatno utjecali na smanjenje stope poreza na dohodak, poreza na dobit i proširenje grupe proizvođača koji se oporezuju porezom na dodanu vrijednost (u daljnjem tekstu: PDV) od 13 % radi smanjenja regresivnog učinka PDV-a. Vlada Republike Hrvatske napominje da više od 63 % građana Republike Hrvatske nema obvezu plaćanja poreza na dohodak budući su ostvareni iznosi dohotka niži od praga na kojeg se primjenjuje oporezivanje po propisanim stopama.

Također, osim poreznih rasterećenja, kroz poreznu reformu je ostvareno i administrativno rasterećenje poreznih obveznika. U tom dijelu, posebice je za građane napravljen potpuni zaokret koji proizlazi ili iz ukidanja obveze dostave dokumentacije ili osobnog dolaska u Ministarstvo financija, Poreznu upravu.

Za svoje predstavnike koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra pravosuđa i uprave dr. sc. Ivana Malenicu, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova dr. sc. Davora Božinovića, ministra zdravstva dr. sc. Vilija Beroša, dr. med., ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Josipa Aladrovića, te državne tajnike mr. sc. Josipa Salapića, Tereziju Gras, Žarka Katića, dr. sc. Irenu Petrijević, Vuksanović, Željka Plazonića, dr. med., Tomislava Dulibića, Majdu Burić, Mariju Pletikosu i Margaretu Mađerić.

 2
PREDSJEDNIK
mr. sc. Andrej Plenković